

**UCHWAŁA NR LXVII/546/2022
RADY MIEJSKIEJ W STASZOWIE**

z dnia 28 kwietnia 2022 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2022 - 2024 w gminie Staszów.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity: Dz. U. z 2022 r., poz. 559), art. 176 pkt. 1, art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jednolity: Dz. U. z 2022r., poz. 447) Rada Miejska w Staszowie uchwała co następuje:

§ 1.

Przyjmuje się do realizacji w gminie Staszów Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2022 - 2024 stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta i Gminy Staszów.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miejskiej w Staszowie

Ireneusz Kwiecjasz

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2022 – 2024

Załącznik

do Uchwały Nr LXVII/546/2022

Rady Miejskiej w Staszowie

z dnia 28 kwietnia 2022 roku

***Gminny Program Wspierania Rodziny na lata
2022 – 2024***

Staszów 2022

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2022 – 2024

Spis treści:

I. Wprowadzenie.....	4
II. Wstęp.....	7
II.1. Położenie i powierzchnia gminy Staszów.....	9
II.2. Ludność gminy Staszów.....	10
III. Wsparcie rodziny w systemie pomocy społecznej – charakterystyka wybranych obszarów.....	14
III.1. Dane o korzystających z pomocy i wsparcia w gminie Staszów. Przyczyny kwalifikujące do świadczeń z pomocy społecznej.....	18
III.2. Praca socjalna na terenie gminy Staszów.....	19
III.3. Struktura rodzin z gminy Staszów objętych pomocą społeczną.....	21
III.4. Korzystanie rodzin z terenu gminy Staszów z form wsparcia.....	21
III.5. Asystent rodziny w gminie Staszów.....	23
III.6. System pieczy zastępczej w gminie Staszów.....	25
III.7. Przemoc w rodzinie na terenie gminy Staszów.....	26
III.8. Zasoby instytucjonalne i kadrowe na terenie gminy Staszów.....	29
IV. Diagnoza społeczna - wyniki badań.....	34
IV.1. Skala występowania i dokuczliwości problemów społecznych występujących na terenie gminy Staszów.....	34
IV.2. Grupy społeczne zagrożone marginalizacją i wykluczeniem społecznym w gminie Staszów.....	36
IV.3. Problemy rodzin z dziećmi w gminie Staszów.....	37
IV.4. Problemy dzieci i młodzieży w gminie Staszów.....	39
IV.5. Zjawisko przemocy domowej w gminie Staszów.....	40
IV.6. Osoby stosujące przemoc w rodzinie w opiniach mieszkańców gminy Staszów.....	41
IV.7. Osoby doświadczające przemocy w rodzinie w opiniach mieszkańców gminy Staszów.	42
IV.8. Miejsca doświadczania przemocy, czynniki generujące przemoc.....	43
IV.9. Najczęstsze formy przemocy, zachowania przemocowe.....	45
IV.10. Doświadczenie przemocy.....	47

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2022 – 2024

<i>IV.11. Stereotypy na temat przemocy.....</i>	<i>48</i>
<i>V. Analiza SWOT problemów społecznych Gminy Staszów.....</i>	<i>49</i>
<i>VI. Cele Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2022 – 2024.....</i>	<i>54</i>
<i>VI.1. Adresaci Programu.....</i>	<i>58</i>
<i>VI.2. Partnerzy w realizacji Programu.....</i>	<i>58</i>
<i>VI.3. Finansowanie Programu.....</i>	<i>59</i>
<i>VI.4. Monitorowanie Programu.....</i>	<i>59</i>
<i>VI.5. Sprawozdawczość Programu.....</i>	<i>59</i>
<i>Spis rysunków:.....</i>	<i>60</i>
<i>Spis tabel:.....</i>	<i>60</i>

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2022 – 2024

I. Wprowadzenie.

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2022 – 2024 jest jednym ze strategicznych dokumentów Gminy Staszów, który został przygotowany na podstawie ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. (t. j. Dz. U. z 2022 r. poz. 447) o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Zgodnie z art.176 pkt.1 wyżej cytowanej ustawy do zadań gminy należy opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny. Gmina zobowiązana jest więc do stworzenia adekwatnego do potrzeb i możliwości gminnego systemu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną. Prezentowany dokument jest kolejnym istotnym opracowaniem, który kształtuje system pomocy rodzinie w oparciu o zasoby dostępne na terenie Gminy Staszów. *Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2022 – 2024* stanowi kontynuację oraz istotne uzupełnienie Gminnego Programu Wspierania Rodziny realizowanego w Gminie Staszów w latach 2019-2021. *Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2022 – 2024* uwzględnia analizę potrzeb i kierunki działań zawarte w następujących dokumentach:

- ✓ *Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Staszów na lata 2021 – 2026*
- ✓ *Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2026*
- ✓ *Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Gminny Programie Przeciwdziałania Narkomanii dla gminy Staszów na 2021 rok.*
- ✓ *Wojewódzki Program Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej w Województwie Świętokrzyskim do 2025 roku.*

Zapisy *Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2022 – 2024* są odzwierciedleniem standardów i norm prawa wynikających z ustawodawstwa krajowego, znajdujących się m.in. w:

- ✓ Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (tj. Dz. U. z 1997 r. Nr 78, poz. 483 z póź.zm.),
- ✓ Ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz.U. z 2022 r. poz.447),
- ✓ Ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t j. Dz.U. z 2021 r. poz. 2268 z póź.zm.),

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2022 – 2024

- ✓ Ustawie z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1329),
- ✓ Ustawie o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci z dnia 11 lutego 2016 r. (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 2407 z póź.zm.),
- ✓ Ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2021r. poz. 1249),
- ✓ Ustawie z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1119 z póź.zm.),
- ✓ Ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j Dz. U. z 2020 r. poz. 2050 z póź.zm.),
- ✓ Ustawie o świadczeniach rodzinnych z dnia 28 listopada 2003 r. (t.j. Dz. U. 2020 r. poz. 111 z póź.zm.),
- ✓ Ustawie z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 877 z póź.zm.),
- ✓ Ustawie z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (t.j. Dz. U. 2021 r. poz.1744),
- ✓ Ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (t.j. Dz. U. 2020 r. poz. 1057 z póź.zm.),
- ✓ Ustawie z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz. U. 2020 r. poz. 1359).

Najważniejszym celem prezentowanego Programu jest optymalne zaplanowanie i podjęcie adekwatnych działań w obszarze pomocy rodzinom, które przeżywają problemy i trudności uniemożliwiające prawidłową realizację podstawowych i priorytetowych funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Realizacja tych działań będzie zmierzać do powstania spójnego i co najważniejsze efektywnego systemu pomocy skierowanej do rodzin z terenu gminy Staszów. Podejmowane działania w ramach niniejszego Programu, koncentrować będą się na wzmocnieniu roli i funkcji rodziny poprzez odpowiednie rozwijanie umiejętności opiekuńczo – wychowawczych oraz zapewnienie bezpieczeństwa dziecku i rodzinie. Realizowane zadania nie będą skupione jedynie na dziecku, ale także na całej rodzinie, zwłaszcza w sytuacjach, gdy dziecko umieszczone zostanie poza rodziną biologiczną. *Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2022-2024* jest pewnego rodzaju propozycją do wprowadzenia odpowiednich działań, które finalnie doprowadzić mają do polepszenia statusu rodzin znajdujących się

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2022 – 2024

w trudnej sytuacji społecznej oraz socjalnej oraz ich pełnego funkcjonowania w życiu społecznym.

Obecnie zadania wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, którymi objęci są mieszkańcy gminy Staszów, realizowane są przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Staszowie. Warto jednak zwrócić uwagę, że zapisy ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. (t. j. Dz.U.2022 poz. 447) o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wskazują, że pomoc udzielana dziecku oraz jego rodzinie powinna z założenia mieć charakter interdyscyplinarny i być udzielana przez odpowiednich specjalistów w ramach zintegrowanego systemu wspierania rodziny. W związku z powyższym wszystkie planowane działania ukierunkowane wobec rodziny powinny być skoordynowane i podejmowane przy wzajemnej współpracy wyspecjalizowanych instytucji pomocy społecznej, szkół, policji, sądu, organizacji pozarządowych oraz innych podmiotów, których celem jest wsparcie rodziny. Dodatkowo w działania winny być zaangażowane także jednostki organizacyjne mające za zadanie wspieranie rodziny i systemu pieczy zastępczej takie jak: placówki wsparcia dziennego, organizatorzy rodzinnej pieczy zastępczej, placówki opiekuńczo – wychowawcze, regionalne placówki opiekuńczo – terapeutyczne, interwencyjne ośrodki preadopcyjne, ośrodki adopcyjne oraz podmioty, którym zlecono realizację zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej na terenie gminy Staszów. Partnerami interdyscyplinarnej współpracy w ramach realizacji niniejszego Programu będą pracownicy socjalni i asystenci rodziny, przedstawiciele Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przemocy w rodzinie, członkowie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, pracownicy poradni psychologiczno-pedagogicznej, pedagogzy szkolni, pielęgniarki szkolne i pielęgniarki środowiskowe, kuratorzy i sąd rodzinny, przedstawiciele placówek oświatowo-wychowawczych, przedstawiciele podmiotów leczniczych, przedstawiciele instytucji kultury i klubów sportowych, przedstawiciele organizacji pozarządowych, przedstawiciele innych instytucji ważnych dla wsparcia dziecka i rodziny.

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2022 – 2024 został opracowany w oparciu o dane statystyczne będące w dyspozycji Głównego Urzędu Statystycznego, Ośrodka Pomocy Społecznej w Staszowie, Urzędu Miasta i Gminy Staszów, Powiatowego Urzędu Pracy w Staszowie, Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Staszowie oraz Placówek Oświatowych. Na potrzeby opracowania *Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2022 – 2024*, wykorzystano również wyniki badań przeprowadzonych na potrzeby

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2022 – 2024

opracowania *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Staszów na lata 2021 – 2026* oraz *Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2026*.

II. Wstęp.

Według definicji wskazanej w art. 6 pkt. 14 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej rodzina określona jest poprzez „osoby spokrewnione lub niespokrewnione pozostające w faktycznym związku, wspólnie zamieszkujące i gospodarujące”. Rodzina jest podstawową jednostką w społeczeństwie, która stanowi filar do wprowadzenia dziecka w proces socjalizacji (zdobywanie norm społecznych, wzorów zachowań, pokazanie systemu wartości).

Rodzina jest środowiskiem życiowym niemal każdego człowieka. Stanowi integralną część każdego społeczeństwa, a zarazem jego najmniejszą i podstawową komórkę społeczną. Jest najważniejszą grupą społeczną, w której człowiek przychodzi na świat i z którą łączą go wielorakie związki do końca życia. Jest grupą małą, pierwotną, o przewadze więzi osobistych, odznacza się międzypokoleniową i wielopokoleniową trwałością więzi, a członkostwo w niej jest autentyczne, dobrowolne i w zasadzie nierozzerwalne (za wyjątkiem porzucenia, rozvodu).¹

W ostatnich latach model polskiej rodziny ulega nieustannym zmianom. Przeobrażenia modelu rodziny mają związek z wieloma uwarunkowaniami natury społeczno – demograficznej. Do najważniejszych procesów demograficznych zaliczyć należy przede wszystkim spadek dzietności oraz starzenie się społeczeństwa. Na wymienione procesy demograficzne nakładają się także procesy społeczne takie jak: malejące zainteresowanie formalizacją związków małżeńskich, opóźnianie decyzji o zawarciu związku małżeńskiego, trudna sytuacja mieszkaniowa, problemy na rynku pracy (związane z umowami „śmieciowymi”). Dodatkowo wiele młodych osób w wieku produkcyjnym podjęło pracę za granicą, a część osób migruje z obszarów wiejskich do miejskich w celu podjęcia pracy zarobkowej. Istotne i dynamiczne zmiany w obrębie życia rodzinnego, doprowadziły do znacznego przekształcenia i destabilizacji funkcjonowania niektórych rodzin. Nasiliła się intensywność niektórych problemów społecznych takich jak problemy opiekuńczo – wychowawcze oraz pojawiły się nowe nie obserwowane wcześniej problemy izolacji

¹ Kawula S, Brągiel J, Janke A., *Pedagogika rodziny*, Toruń 1999, s. 49.

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2022 – 2024

społecznej, wywołanej przez pandemię Covid-19. Skutki społeczne będące konsekwencją działań podejmowanych w celu niwelowania skutków rozprzestrzeniania się pandemii Covid-19 doprowadziły do zmian w wielu obszarach i na wielu płaszczyznach życia rodzinnego. Zmienił się zasadniczo model funkcjonowania rodzin w aspektach opiekuńczo-wychowawczych. Osłabieniu lub zerwaniu uległy także więzi rodzinne, co w sposób istotny wpłynęło na strukturę rodziny oraz na relacje pomiędzy wszystkimi jej członkami. Osłabieniu uległo poczucie bezpieczeństwa członków rodziny, zachwiany został płynny i stabilny rozwój i system kształcenia dzieci. Dodatkowo bardzo dynamiczne zmiany zarówno w obszarze gospodarczym jak i społecznym doprowadziły do wzrostu liczby osób wykluczonych społecznie oraz osób bezradnych. Najważniejsze problemy obserwowane wśród rodzin to przede wszystkim: niezaradność życiowa członków rodziny, brak stabilizacji zawodowej oraz materialnej, niewydolność wychowawcza rodziców bądź rodzica, liczne zaniedbywanie obowiązków opiekuńczych wobec dzieci, niski poziom partycypacji w życiu kulturalnym i społecznym, niski poziom intelektualny oraz moralny części osób dorosłych, uzależnienia jednego lub obojga rodziców oraz przemoc w rodzinie. Warto także zauważyć, że niekorzystne sytuacje, obecne w rodzinie zazwyczaj nie występują pojedynczo, ale współwystępują ze sobą, co potęguje trudność w ich przezwyciężeniu. Z wymienionymi problemami muszą mierzyć się rodziny na terenie całego kraju, a także rodziny mieszkające w gminie Staszów. Obecnie coraz więcej rodzin oraz dzieci wymaga dedykowanego i specjalistycznego wsparcia, które realizowane byłoby przy wspólnym zaangażowaniu odpowiednich instytucji w celu przezwyciężanie istniejących i zdiagnozowanych problemów. Poszukując odpowiednich sposobów pomocy dziecku, koncentrować trzeba się nie tylko na problemach dziecka, ale także na problemach całej rodziny, w której dziecko funkcjonuje. Nadrzędnym celem w zakresie rozwiązywania problemów społecznych jest wielokierunkowe wsparcie rodziny w tworzeniu prawidłowych relacji w rodzinie oraz w adekwatnym wypełnianiu ról społecznych przez wszystkich członków rodziny. Wspieranie rodziny musi mieć charakter profilaktyczny i powinno być realizowane na wczesnym etapie lub przed pojawieniem się problemów zakłócających prawidłowy rozwój dziecka i funkcjonowanie rodziny. W związku z powyższym konieczne jest zapewnienie optymalnych warunków dla rozwoju dzieci oraz młodzieży i socjalizowanie oraz kształtowanie odpowiednich norm i wartości związanych z ich wychowaniem. Należy mieć na uwadze, że wszystkie działania ukierunkowane na rodzinę powinny być realizowane za zgodą rodziny i przy jej aktywnym zaangażowaniu. Opisane powyżej dynamiczne zjawiska

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2022 – 2024

postanowiono przedstawić za pomocą danych statystycznych, które obrazować będą sytuację społeczno – demograficzną oraz sytuację rodzin w gminie Staszów.

II.1. Położenie i powierzchnia gminy Staszów.

Staszów jest miastem leżącym w powiecie staszowskim, zajmuje 28,9 km², gmina obejmuje obszarem 196,96 km². Miasto i Gmina Staszów o łącznej powierzchni 225,86 km², co stanowi ponad 24% powierzchni powiatu, leży na Wyżynie Kielecko-Sandomierskiej, nad rzeką Czarną Staszowską w południowo-wschodniej części województwa świętokrzyskiego, na pograniczu Gór Świętokrzyskich, Sandomierszczyzny i Ponidzia. Dogodne położenie geograficzne wpływa pozytywnie na możliwość jej rozwoju. Gmina Staszów jest największą w powiecie staszowskim, a w skład jej wchodzi 35 sołectw (Czajków Południowy, Czajków Północny, Czernica, Dobra, Gaj Koniemłocki, Grzybów, Jasień, Kopanina, Koniemłoty, Kurozwęki, Krzywołęcz, Krzczonowice, Lenartowice, Łaziska, Łukawica, Mostki, Niemścice, Oględów, Poddębowiec, Podmaleniec, Ponik, Sielec, Smerdyna, Stefanówek, Sztombergi, Wiązownica Duża, Wiązownica-Kolonia, Wiązownica Mała, Wiśniowa, Wiśniowa Poduchowna, Wola Osowa, Wola Wiśniowska, Wólka Żabna, Zagrody oraz Ziemblice). Miasto Staszów stanowi centrum administracyjne powiatu staszowskiego i na jego terenie znajduje się m.in. siedziba starostwa, sądu rejonowego, prokuratury rejonowej, Komendy Powiatowej Policji oraz Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej.

Gmina miejsko – wiejska Staszów położona jest w odległości 54 km od Kielc i 120 km od Krakowa. Przez gminę Staszów przebiegają drogi wojewódzkie: 764 (Kielce - Staszów - Połaniec), 757 (Opatów - Staszów - Stopnica) i 765 (Chmielnik - Staszów - Osiek).

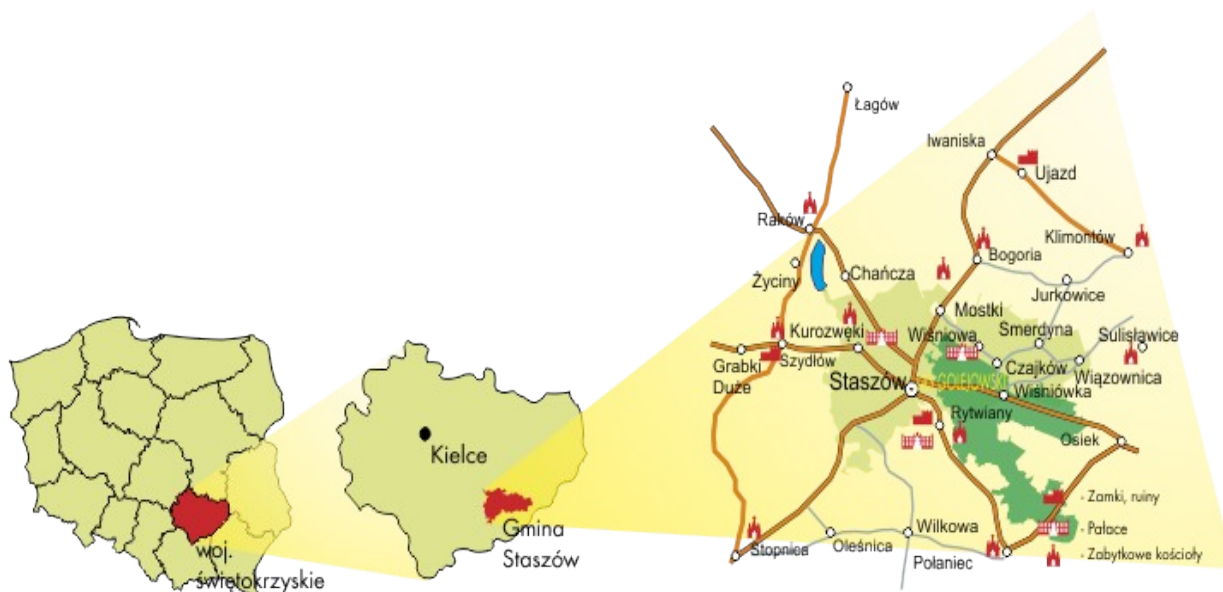
Gminami sąsiadującymi ze Staszowem są:

- ✓ od wschodu: gminy Osiek (z powiatu staszowskiego) i Klimontów (z powiatu sandomierskiego),
- ✓ od południa: gmina Rytwiany (z powiatu staszowskiego),
- ✓ od zachodu: gminy Szydłów (z powiatu staszowskiego) i Tuczępy (z powiatu buskiego),
- ✓ od północy: gminy Bogoria (z powiatu staszowskiego) i Raków (z powiatu kieleckiego)².

² Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Staszów na lata 2021 – 2026

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2022 – 2024

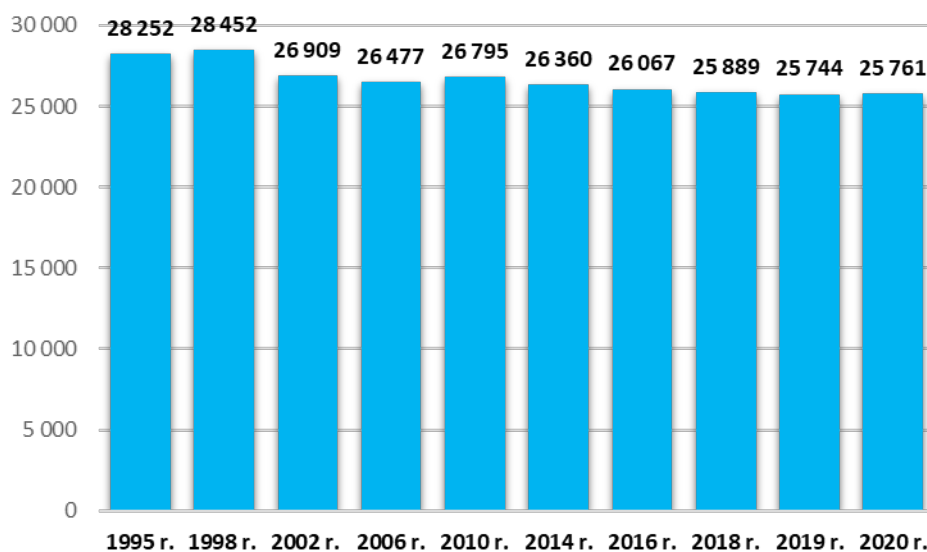
Rysunek 1. Położenie Gminy Staszów³.

II.2. Ludność gminy Staszów.

Gminę Staszów na koniec 2020 roku zamieszkiwało 25 761 mieszkańców. W porównaniu do 2019 roku liczba mieszkańców zwiększyła się o 17 osób. W samym mieście Staszowie, według danych z bazy Rejestru Mieszkańców, mieszka 14 717 osób. Gęstość zaludnienia w 2020 roku w gminie wynosiła 114,05 osoby na km². Według danych statystycznych liczba ludności na przestrzeni ostatnich lat pozostaje na zbliżonym poziomie.

Rysunek 2. Liczba mieszkańców gminy Staszów na przestrzeni lat 1995 – 2020 r. (opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Staszowie).

³ [Położenie | Miasto i Gmina Staszów \(staszow.pl\)](https://staszow.pl)

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2022 – 2024

Na terenie miasta Staszów 2020 roku zameldowanych było 14 717 osób. To około 57% mieszkańców gminy Staszów. Najliczniej zamieszkiwaną ulicą była ulica Jana Pawła II, gdzie jest zameldowanie miało 1581 osób. Kolejnymi pod względem ilości zameldowanych osób ulicami były ul. A. Mickiewicza (1 215 osób) oraz u. H. Kołłątaja (1 206 osób).

Na terenach wiejskich, w sołectwach gminy Staszów zamieszkuje około 43% ogółu mieszkańców gminy. W 2020 roku zameldowanych w Czajkowie Południowym było 323 osoby, w Czajkowie Północnym 580 osób, w Czernicy 190 osób. Dobrą zamieszkiwało 264 osoby, Gaj Koniemłocki 78 osób, Grzybów 201, a Jasień 188. 705 osób zameldowanych było w Koniemłotach, 117 w Kopaninie, 255 w Krzczonowicach, 146 w Krzywołęczy, a 661 w Kurozwękach. W Lenartowicach zameldowanych było 53 osoby, w Łaziskach 153, w Łukawicy 253, w Mostkach 277, w Niemścicach 228, a w Oględowie 494. 124 osoby były zameldowane w Poddębowcu, 526 w Podmaleńcu, 141 zamieszkiwało Ponik, 428 Sielec, 731 Smerdynę, 158 Stefanówek, 325 Sztombergi, 736 Wiązownicę Dużą, 201 Wiązownicę Małą, 433 Wiązownicę Kolonię. Natomiast 601 osób w 2020 roku było zameldowanych w Wiśniowej, 331 w Wiśniowej Poduchownej, 315 zamieszkiwało Wolę Osową, 426 Wolę Wiśniowską, 139 Wólkę Żabną, 137 Zagrody, a 124 Ziemblice⁴.

Liczba urodzeń w gminie Staszów w 2020 roku wyniosła 220. To o 27 urodzeń mniej niż w roku 2019. Urodzeń zarejestrowanych w USC w Staszowie w roku 2020 było 395. W 2020 roku w gminie Staszów zmarło 324 mieszkańców, a zgony zarejestrowane w USC w Staszowie wyniosły 780. Liczba zawartych małżeństw w gminie Staszów 2020 roku wyniosła 92, a w staszowskim magistracie zarejestrowano 102 związki małżeńskie. Opierając się na zestawieniu informacyjnym o osobach z bazy Rejestru Mieszkańców, biorąc pod uwagę stan bazy na dzień 31.12.2020 r, w gminie Staszów zamieszkuje 21 478 osób dorosłych i 4 283 osób poniżej 18 roku życia⁵.

Struktura wiekowa ludności zamieszkującej gminę Staszów nie różni się znacznie od struktury wiekowej mieszkańców całego województwa świętokrzyskiego. Struktura mieszkańców gminy Staszów z uwzględnieniem grup funkcjonalnych wskazuje na 59,8% udział osób w wieku produkcyjnym, 16,3% udział osób w wieku przedprodukcyjnym oraz

⁴ RAPORT O STANIE MIASTA I GMINY STASZÓW 2020

⁵ RAPORT O STANIE MIASTA I GMINY STASZÓW 2020

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2022 – 2024

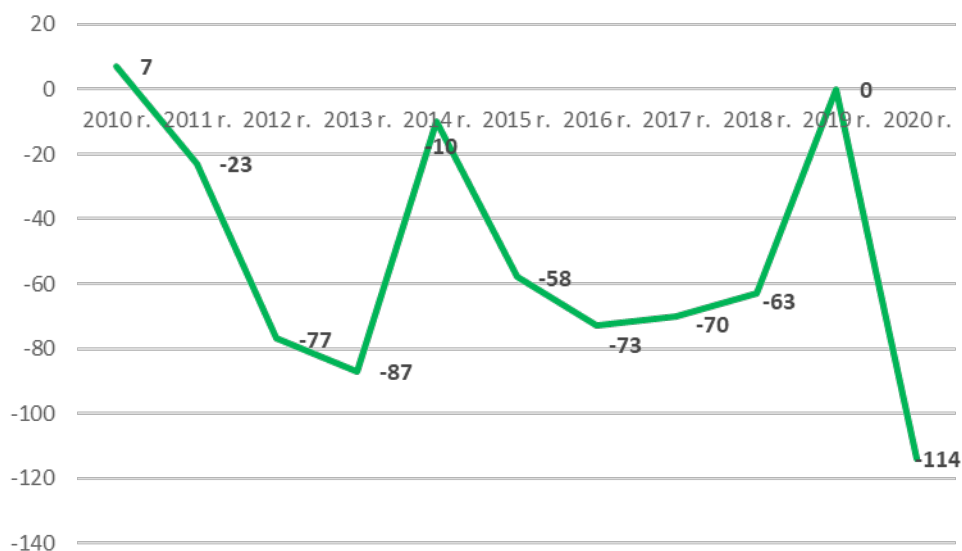
23,9% udział osób w wieku poprodukcyjnym. Wskaźniki w zakresie grup funkcjonalnych w gminie Staszów oraz w województwie świętokrzyskim są podobne.

Tabela 1. Ludność gminy Staszów oraz województwa świętokrzyskiego według kategorii na koniec 2020 roku. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS)

	Gmina Staszów	Województwo świętokrzyskie
w wieku przedprodukcyjnym	16,3%	16,5%
w wieku produkcyjnym	59,8%	59,9%
w wieku poprodukcyjnym	23,9%	23,6%

Przyrost naturalny w ostatnim dziesięcioleciu w gminie Staszów jest ujemny. W tym okresie odnotowuje się mniejszą liczbę narodzin i większą liczbę zgonów wśród mieszkańców gminy Staszów.

Rysunek 3. Przyrost naturalny w gminie Staszów w latach 2010 – 2020. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS)

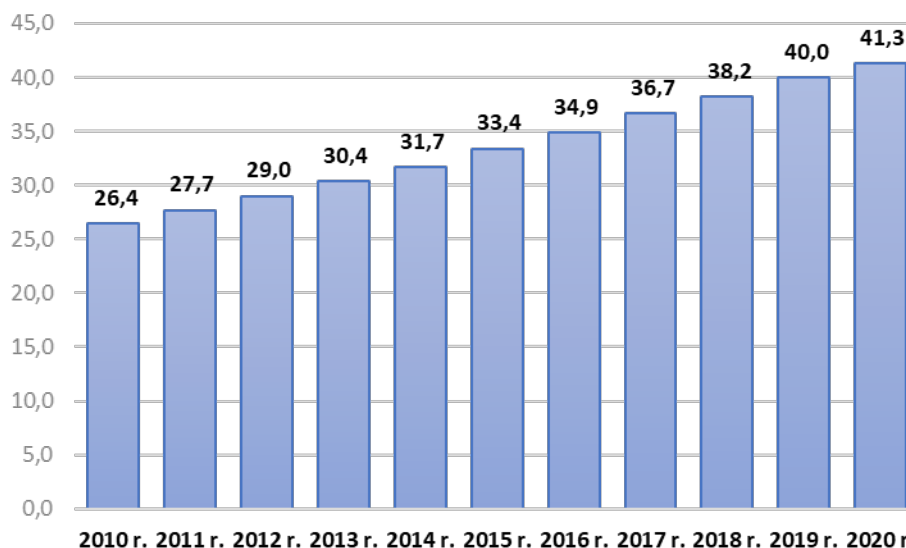

Zgodnie z ogólnopolskimi tendencjami, także w gminie Staszów obserwowane jest zjawisko starzenia się społeczeństwa. Sukcesywnie zwiększa się liczba ludności w wieku poprodukcyjnym, przy jednoczesnym zmniejszeniu odsetka ludzi w wieku przedprodukcyjnym oraz poprodukcyjnym. Te zjawiska doprowadzą w przyszłości do sytuacji zwiększonego obciążenia ludności w wieku produkcyjnym, które będą musiały utrzymywać stale powiększającą się liczbę osób w wieku emerytalnym. Poniżej przedstawiono wskaźnik obciążenia demograficznego, który prezentuje odsetek ludności w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym. Wartość wskaźnika w gminie Staszów sukcesywnie zwiększa się. W 2020 roku wskaźnik wyniósł 41,3 osób w wieku

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2022 – 2024

poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym. Zwiększające się obciążenie demograficzne jest związane z malejącym odsetkiem osób młodych oraz wzrastającym odsetkiem osób w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym.

Rysunek 4. Wskaźnik obciążenia demograficznego (ludność osób w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym) w gminie Staszów w latach 2010-2020. (Opracowanie własne na podstawie danych GUS).

W 2020 roku saldo migracji wewnętrznych dla gminy Staszów było ujemne i wyniosło (-71). Więcej mieszkańców wyprowadza się z gminy Staszów. W tym samym okresie zanotowano dodatnie saldo migracji zagranicznych.

Tabela 2. Saldo migracji wewnętrznych w gminie Staszów w latach 2016 – 2020. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS)

	saldo migracji wewnętrznych
2016 r.	-55
2017 r.	-125
2018 r.	-90
2019 r.	-100
2020 r.	-71

Tabela 3. Saldo migracji zagranicznych w gminie Staszów w latach 2016 – 2020. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS)

	saldo migracji zagranicznych
2016 r.	8
2017 r.	2
2018 r.	4
2019 r.	9
2020 r.	6

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2022 – 2024

III. Wsparcie rodziny w systemie pomocy społecznej – charakterystyka wybranych obszarów.

Zadania z zakresu pomocy społecznej w na terenie gminy Staszów realizuje Ośrodek Pomocy Społecznej w Staszowie. Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Pomoc społeczną organizują organy administracji rządowej (minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego, wojewodowie) i samorządowej (marszałkowie województw, starostowie na poziomie powiatów oraz wójtowie, burmistrzowie, prezydenci miast). Organy te realizując zadania pomocy społecznej współpracują na zasadzie partnerstwa z organizacjami społecznymi i pozarządowymi, związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi. Na terenie gminy Staszów zadania z zakresu pomocy społecznej realizowane są przez Ośrodek Pomocy Społecznej. W prowadzeniu postępowań w sprawie udzielenia świadczeń z pomocy społecznej ustala się właściwość miejscową gminy według miejsca zamieszkania osoby. Wniosek o udzielenie pomocy może złożyć osoba zainteresowana, jej przedstawiciel ustawowy albo inna osoba, za zgodą osoby zainteresowanej lub jej przedstawiciela ustawowego. U osób i rodzin ubiegających się o świadczenia z pomocy społecznej w celu ustalenia ich sytuacji osobistej, rodzinnej, dochodowej i majątkowej przeprowadza się rodzinny wywiad środowiskowy. Przyznanie lub odmowa udzielenia świadczeń z pomocy społecznej następuje w drodze decyzji administracyjnej, od której przysługuje prawo odwołania.

Świadczeniami z pomocy społecznej są:

- 1) świadczenia pieniężne, m.in.:
 - a) zasiłek stały
 - b) zasiłek okresowy,
 - c) zasiłek celowy i specjalny zasiłek celowy,
 - d) wynagrodzenie należne opiekunowi z tytułu sprawowania opieki przyznane przez sąd;
- 2) świadczenia niepieniężne, m.in.:
 - a) praca socjalna,
 - b) składki na ubezpieczenie zdrowotne,
 - c) składki na ubezpieczenie społeczne,
 - d) sprawienie pogrzebu,
 - e) schronienie,

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2022 – 2024

- f) posiłek,
- g) niezbędne ubranie,
- h) usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania,
- i) pobyt i usługi w domach pomocy społecznej.

Prawo do świadczeń pieniężnych przysługuje osobom i rodzinom, których posiadane dochody nie przekraczają kryteriów dochodowych ustalonych w oparciu o próg interwencji socjalnej. Od dnia 1 stycznia 2022 r. dla osoby samotnie gospodarującej jest nim dochód nieprzekraczający kwoty 776 zł, natomiast dla osoby w rodzinie – kwoty 600 zł, przy jednoczesnym wystąpieniu co najmniej jednego z powodów wymienionych w art. 7 pkt 2-15. Rada Gminy w drodze uchwały może podwyższyć kwoty uprawniające do zasiłku okresowego i celowego. Na podstawie art. 7 ustawy, „pomocy społecznej udziela się osobom i rodzinom w szczególności z powodu:

1. ubóstwa,
2. sieroctwa,
3. bezdomności,
4. bezrobocia,
5. niepełnosprawności,
6. długotrwałej lub ciężkiej choroby,
7. przemocy w rodzinie,
- 7a. potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi,
8. potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności,
9. bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych,
10. (uchylony).
11. trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polski status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku z okolicznością, o której mowa w art. 159 ust. 1 pkt 1 lit. c lub d ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach,
12. trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,
13. alkoholizmu lub narkomanii,
14. zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej
15. klęski żywiołowej lub ekologicznej”.

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2022 – 2024

Działające w strukturach Ośrodka Pomocy Społecznej ośrodki wsparcia, takie jak: Dom Dziennego Pobytu, Środowiskowy Dom Samopomocy (w strukturach OPS do 31.12.2019r.), mieszkanie chronione oraz prowadzone punkty usługowe rozwiązują wiele problemów społecznych.

Dom Dziennego Pobytu przy ul. Krakowskiej:

- ✓ stołówka – zaspokaja potrzeby w zakresie posiłku dla osób ubogich, samotnych, niepełnosprawnych, bezdomnych (wydawanie gorącego posiłku, paczek żywnościowych),
- ✓ punkt kąpielowo–pralniczy - zaspokaja potrzeby higieniczne klientów Ośrodka, nie posiadających odpowiednich warunków w miejscu zamieszkania.

Punkt wydawania żywności (przy ul. Szkolnej) dla najuboższych mieszkańców miasta i gminy Staszów (w ramach współpracy z Bankiem Żywności) – w dużym stopniu zaspokaja potrzeby żywieniowe.

Punkt Pomocy Ofiarom Przemocy i Przestępstw w Rodzinie oraz Zespół Interdyscyplinarny – w znacznym stopniu przyczyniają się do rozwiązywania problemów związanych z przemocą w rodzinie. Osoby uwikłane w przemoc domową otrzymują wsparcie oraz profesjonalną pomoc w rozwiązywaniu problemów rodzinnych.

Mieszkanie chronione, jest ośrodkiem wsparcia zabezpieczającym potrzeby w zakresie pobytu osób, które ze względu na trudną sytuację życiową, wiek, niepełnosprawność lub chorobę, potrzebują wsparcia w funkcjonowaniu, a nie wymagają usług w zakresie świadczonej przez jednostki całodobowej opieki.

Realizacja misji Ośrodka nie byłaby możliwa bez odpowiednio przygotowanej i wyspecjalizowanej kadry. Ośrodek podejmował szereg działań pozwalających na rozwój zawodowy pracowników, przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu, a co za tym idzie zapewnienie możliwie najwyższej jakości usług dla mieszkańców. Pracownicy socjalni Ośrodka, asystenci rodziny zostali objęci wsparciem superwizyjnym.

Celem działania Ośrodka Pomocy Społecznej jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać wykorzystując własne zasoby uprawnienia i możliwości, wspieranie osób i rodzin

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2022 – 2024

w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb, umożliwienie im życia w warunkach godnych człowieka, zapobieganie powstaniu nowych problemów społecznych przez podejmowanie działań zmierzających do usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem, a także wspieranie rodzin wychowujących dzieci poprzez finansowe wsparcie na pokrycie potrzeb związanych z ich wychowaniem. W Tabeli nr 4 przedstawiono wybrane formy pomocy, udzielonej przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Staszowie osobom i rodzinom zamieszkującym w gminie Staszów w latach 2019-2021.

Tabela 4. Wybrane formy pomocy udzielanej w latach 2019-2021

Rodzaj udzielonej pomocy	2019 r	2020 r	2021 r
Ogółem <u>liczba rodzin</u> objętych pomocą, w tym: świadczeniami pieniężnymi (zasilek stały, okresowy, zasilek celowy, w tym zasilek na zakup posiłku lub żywności w ramach Programu „Posiłek w szkole i w domu” i zasilek celowy specjalny), jak świadczeniami niepieniężnymi (praca socjalna, składki na ubezpieczenie zdrowotne, sprawienie pogrzebu, poradnictwo specjalistyczne, schronienie, posiłek, niezbędne ubranie usługi opiekuńcze, specjalistyczne usługi opiekuńcze, mieszkania chronione, pobyt i usługi w domu pomocy społecznej),	994	856	776
Ogółem <u>liczba osób w rodzinach</u> objętych pomocą, w tym: świadczeniami pieniężnymi (zasilek stały, okresowy, zasilek celowy, w tym zasilek na zakup posiłku lub żywności w ramach Programu „Posiłek w szkole i w domu” i zasilek celowy specjalny), jak świadczeniami niepieniężnymi (praca socjalna, składki na ubezpieczenie zdrowotne, sprawienie pogrzebu, poradnictwo specjalistyczne, schronienie, posiłek, niezbędne ubranie usługi opiekuńcze, specjalistyczne usługi opiekuńcze, mieszkania chronione, pobyt i usługi w domu pomocy społecznej),	1535	1369	1201
Liczba rodzin objętych pomocą z zakresu wspierania rodziny (asystent rodziny)	27	22	24
Liczba nowych „Niebieskich Kart”, które wpłynęły do Zespołu Interdyscyplinarnego	95	104	74
Liczba rodzin korzystających ze świadczeń rodzinnych	2694	2388	2176
Liczba rodzin korzystających ze świadczeń z funduszu alimentacyjnego	170	150	141
Liczba rodzin korzystających z zasiłku dla opiekuna	23	18	7
Liczba rodzin korzystających z jednorazowego świadczenia „Za życiem”:	2	3	0
Liczba rodzin korzystających z dodatków mieszkaniowych	153	148	133
Liczba wypłaconych dodatków energetycznych gospodarstwom domowym.	240	191	179

Przedstawione w Tabeli nr 4 dane wskazują, że w 2021 roku liczba rodzin korzystających zarówno ze świadczeń pieniężnych jak i niepieniężnych zdecydowanie spadła. W porównaniu do danych z 2020 roku liczba zmniejszyła się o 80, natomiast w porównaniu do danych z 2019 roku aż o 218. Zmniejszyła się także w porównaniu do 2020 roku liczba rodzin korzystających ze świadczeń rodzinnych, liczba rodzin korzystających ze świadczeń z funduszu alimentacyjnego, liczba rodzin korzystających z zasiłku dla opiekuna, liczba rodzin korzystających z jednorazowego świadczenia „Za życiem”, liczba rodzin korzystających z dodatków mieszkaniowych oraz liczba wypłaconych dodatków energetycznych gospodarstwom domowym. Nieznacznie wzrosła liczba rodzin objętych wsparciem, przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze: 24 rodziny objęte

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2022 – 2024

wsparciem asystenta rodziny w roku 2021 roku, natomiast w 2020 roku, 22 rodziny. W porównaniu do 2020 roku zmniejszyła się także liczba rodzin objętych wsparciem w ramach przeciwdziałania przemocy w rodzinie (dotyczy rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty”). W 2021 roku objętych wsparciem w ramach przeciwdziałania przemocy w rodzinie zostały 74 rodziny na terenie gminy Staszów, w 2020 roku liczba ta wynosiła 104, natomiast w 2019 – 95 rodzin.

III.1. Dane o korzystających z pomocy i wsparcia w gminie Staszów. Przyczyny kwalifikujące do świadczeń z pomocy społecznej.

Dokonując szczegółowej analizy problemów osób korzystających z pomocy społecznej obserwujemy różnorodność potrzeb społecznych dotyczących kwestii zatrudnienia, problemów zdrowotnych czy procesu starzenia się społeczeństwa, które korelują z poziomem życia mieszkańców. Według danych na niezmiennym poziomie pozostaje liczba osób i rodzin długotrwale korzystających z pomocy społecznej pobierających stałe lub okresowe świadczenia. Najczęstszymi przyczynami kwalifikującymi do świadczeń z pomocy społecznej w gminie Staszów są niezmiennie od kilku lat: długotrwała lub ciężka choroba, ubóstwo, niepełnosprawność, bezrobocie (pomimo znaczącego obniżenia się liczby bezrobotnych w gminie), bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych, potrzeba ochrony macierzyństwa (w tym wielodzietność) oraz alkoholizm. Przyczyny korzystania z pomocy społecznej pozostają takie same. Warto jednak zauważyć, że w okresie ostatnich lat zmienia się ranga i znaczenia wielu problemów społecznych kwalifikujących się do uzyskania pomocy z ośrodka pomocy społecznej, dlatego konieczne jest nieustanne monitorowanie skali problemów społecznych i odpowiednie dobieranie instrumentów służących przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu w stosunku do aktualnych problemów.

Tabela nr 5 przedstawia liczbę rodzin i osób w tych rodzinach, korzystających z pomocy społecznej w latach 2019 – 2021, z podziałem według przyczyn - (przy łącznym spełnieniu kryterium dochodowego kwalifikującego do korzystania ze świadczeń z pomocy społecznej). Dane dotyczą tych osób i rodzin, które korzystają ze świadczeń przyznanych decyzją administracyjną.

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2022 – 2024

Tabela 5. Rodziny/osoby korzystające z pomocy w latach 2019-2021 ze względu na losowość.

	2019 r	2020 r	2021 r
Długotrwała choroba	256	237	235
Ubóstwo	304	243	228
Niepełnosprawność	270	241	214
Bezrobocie	237	230	213
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz prowadzeniu gospodarstwa domowego	121	122	102
Potrzeba ochrony macierzyństwa i wielodzietności	99	79	61
Alkoholizm	36	32	42
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	6	7	9
Przemoc w rodzinie	6	8	5
Narkomania	1	2	3
Sytuacja kryzysowa	0	3	3
Zdarzenie losowe	1	2	2
Sieroctwo	0	0	0

III.2. Praca socjalna na terenie gminy Staszów.

Jedną z form wsparcia świadczoną przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Staszowie, która jest skierowana do rodzin przeżywających trudności, jest prowadzenie pracy socjalnej w rodzinie. Praca socjalna jest to zespół powiązanych ze sobą i umiejętnie zaplanowanych działań prowadzonych przez wykształconych pracowników socjalnych we współpracy z osobą wspieraną. Mechanizm polityki społecznej służy rozwiązywaniu problemów społecznych, zapobieganiu ich natężeniu oraz aktywizowaniu jednostek i grup do samopomocy. To działalność profesjonalna polegająca na udzielaniu pomocy jednostkom, grupom lub społecznościom we wzbogacaniu lub odbudowywaniu ich zdolności społecznego funkcjonowania oraz na tworzeniu sprzyjających warunków społecznych. Celem pracy socjalnej jest pomoc w nauczaniu się samodzielności. Praca socjalna spełnia szereg istotnych funkcji:

- ✓ ratowniczą - jest mechanizmem ratującym jednostki i rodziny w sytuacjach kryzysowych,
- ✓ wspierającą - w edukowaniu do samodzielności w rozwiązywaniu własnych problemów,
- ✓ profilaktyczną - w zakresie zapobiegania wykluczeniu społecznemu,
- ✓ partycypacyjną - budującą lokalne powiązania i koalicje na rzecz rozwiązywania problemów społecznych oraz angażującą środowiska do współdziałania.

Pracownik socjalny przeprowadzający wywiad środowiskowy już przy pierwszej wizycie analizuje wraz z klientem jego sytuację, zastanawia się nad możliwościami rozwiązywania problemów, udziela porad, ukierunkowuje go na możliwości załatwiania jego spraw życiowych, motywuje do zmiany zachowań, które pomogłyby mu w dalszym życiu.

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2022 – 2024

Pracownik socjalny podejmuje szereg działań w ramach pracy socjalnej na rzecz zapewnienia godziwych warunków mieszkaniowych, poprawy stanu zdrowia, zapewnienia opieki osobom starszym i niepełnosprawnym, poprawy funkcjonowania rodziny i osób zaburzonych psychicznie, poprawy funkcjonowania osób i rodzin z problemem alkoholowym, rozwiązywania problemu bezrobocia oraz zapewnienia /uzyskania niezbędnych środków materialnych. Praca socjalna prowadzona przez pracowników socjalnych Ośrodka Pomocy Społecznej w Staszowie polega w szczególności na:

- ✓ pomocy w uzyskiwaniu niezbędnych środków materialnych,
- ✓ pomocy w poprawie warunków mieszkaniowych,
- ✓ poradnictwo w aktywizacji zawodowej,
- ✓ pomocy w organizacji opieki osobom starszym i niepełnosprawnym,
- ✓ wskazywaniu uprawnień osób niepełnosprawnych,
- ✓ wspieraniu i pomaganiu we właściwym rozwoju psychospołecznym dzieci i młodzieży,
- ✓ poprawianiu funkcjonowania rodziny,
- ✓ poprawianiu funkcjonowania osób zaburzonych psychicznie,
- ✓ poprawianiu funkcjonowania osób i rodzin z problemem alkoholowym.

Przedstawione w Tabeli nr 6 dane wskazują że w 2021 liczba rodzin z problemem niewydolności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz prowadzeniu gospodarstwa domowego, objętych pracą socjalną, wyniosła - 102, co stanowi spadek w stosunku do roku 2020 roku o 20 rodzin oraz spadek o 21 rodzin w stosunku do 2019 roku. Pracą socjalną ze względu na występowanie przemocy w rodzinie objętych było w 2021 roku 134 rodziny, co oznacza tendencję wzrostową liczby rodzin z problemem przemocy w rodzinie objętych interdyscyplinarną pomocą w okresie 2019-2021. W 2020 roku objętych pomocą było 131 rodzin, natomiast w 2019 roku 116 rodzin.

Tabela 6. Praca socjalna w latach 2019-2021.

	Liczba rodzin objętych pracą socjalną		
	2019 r	2020 r	2021 r
Ogółem:	879	917	795
W tym:			
Niewydolność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych oraz prowadzeniu gospodarstwa domowego	121	122	102
Przemoc w rodzinie	116	131	134

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2022 – 2024

III.3. Struktura rodzin z gminy Staszów objętych pomocą społeczną.

Analizując strukturę rodzin z dziećmi korzystających z pomocy Ośrodka Pomocy Społecznej w Staszowie w latach 2019-2021, wynika że sukcesywnie spada liczba rodzin, która korzysta z pomocy i wsparcia Ośrodka Pomocy Społecznej w Staszowie. W 2021 roku ogólna liczba rodzin, która otrzymała wsparcie wynosiła 193, w 2020 roku – 236, natomiast w 2019 roku – 273. Porównując dane statystyczne za lata 2019 – 2021, w ogólnej liczbie rodzin z dziećmi objętych pomocą społeczną, najliczniejszą grupę stanowiły rodziny z 2 dzieci - ich liczba w roku 2021 wynosiła 79. Drugą w kolejności grupę stanowiły rodziny z 1 dzieckiem – 60 rodzin, trzecią liczebnie grupę stanowiły rodziny z 3 dzieci – 41. Analizę struktury rodzin z dziećmi korzystających z pomocy Ośrodka Pomocy Społecznej w Staszowie w latach 2019-2021 przedstawia Tabela nr 7.

Tabela 7. Struktura rodzin objętych pomocą społeczną w latach 2019-2021

	Liczba dzieci	2019 r		2020 r		2021 r	
		Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Rodziny o liczbie dzieci	1	94	280	82	236	60	173
	2	113	455	93	359	79	304
	3	49	242	46	230	41	205
	4	15	89	14	83	10	58
	5	1	6	0	0	2	14
	6	0	0	0	0	0	0
	7 i więcej	1	9	1	9	1	9

III.4. Korzystanie rodzin z terenu gminy Staszów z form wsparcia.

W ramach polityki prorodzinnej, która jest realizowana na terenie gminy Staszów, rodziny zamieszkujące gminę Staszów mogą korzystać z wielu uprawnień oraz różnorodnych form wsparcia. Korzystanie przez rodziny z terenu gminy Staszów z wybranych form wsparcia w latach 2019-2021 przedstawia Tabela nr 8.

Tabela 8. Korzystanie z form wsparcia w latach 2019-2021

	2019 r	2020 r	2021 r
Liczba dzieci korzystających ze stypendiów szkolnych	147 - czerwiec, 138 - grudzień	115 - czerwiec, 111 - grudzień	101 - czerwiec, 85 - grudzień
Liczba dzieci korzystających z zasiłków szkolnych	3 - czerwiec, 4 - grudzień	2 - czerwiec, 5 - grudzień	8 - czerwiec, 4 - grudzień
Liczba rodzin korzystających z dodatku mieszkaniowego	153	148	133
Liczba rodzin korzystających ze świadczeń rodzinnych	2 694	2 388	2 176
Liczba rodzin korzystających z funduszu alimentacyjnego	170	150	141

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2022 – 2024

Liczba przyznanych Kart Dużej Rodziny	522 - tradycyjne, 520 - elektroniczne	375 – tradycyjne, 383 - elektroniczne	180 - tradycyjne, 181 - elektroniczne
Liczba rodzin posiadających przynajmniej jedną aktywną Kartę Dużej Rodziny	456	579	635
Liczba wniosków skierowanych do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	80	57	75
Liczba wniosków skierowanych do sądu o orzeczenie obowiązku leczenia odwykowego przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	58	39	51
Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty”	116	131	134
Liczba asystentów rodziny	2	2	2
Liczba rodzin objętych wsparciem przez asystenta rodziny	27	22	24
Liczba dzieci w rodzinach objętych wsparciem asystenta rodziny	71	59	62

Przedstawione w Tabeli nr 8 dane wskazują, że w latach 2019 – 2021 nastąpił spadek liczby rodzin korzystających ze świadczeń rodzinnych (spadek z 2 388 rodzin korzystających w 2020 roku do 2 176 rodzin korzystających w 2022 roku), z dodatku mieszkaniowego (spadek ze 148 w 2020 roku do 133 w 2022 roku) oraz z funduszu alimentacyjnego (spadek ze 150 w 2020 roku do 141 w 2022 roku). Wyraźnie spadła liczba przyznanych Kart Dużej Rodziny. W 2019 roku przyznano 522 karty w formie tradycyjnej oraz 520 w formie elektronicznej, w 2020 roku przyznano 375 kart w formie tradycyjnej oraz 383 w formie elektronicznej. W 2021 roku nastąpił zdecydowany spadek liczby wydanych Kart Dużej Rodziny. W 2021 roku wydano 180 kart w wersji tradycyjnej oraz 181 w wersji elektronicznej. Warto jednak zauważyć, iż w latach 2019 – 2021 sukcesywnie wzrasta liczba rodzin w gminie Staszów, która posiada Kartę Dużej Rodziny. W 2019 roku taką kartę posiadało 456 rodzin, w 2020 roku 579 rodzin, natomiast w 2021 roku 635 rodzin. W porównaniu do danych z 2020 roku zwiększyła się liczba wniosków skierowanych do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych z 57 w 2020 roku do 75 w 2021 roku. W porównaniu do 2020 roku, wzrosła o 12 liczba wniosków skierowanych do sądu o orzeczenie obowiązku leczenia odwykowego przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. W latach 2019 – 2021 wzrosła także w gminie Staszów, liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty”. W 2019 roku procedurą objętych było 116 rodzin, w 2020 roku 131 rodzin, natomiast w 2021 roku – 134 rodziny.

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2022 – 2024

III.5. Asystent rodziny w gminie Staszów.

Udzielanie wsparcia rodzinie, która przeżywa trudności w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej stanowi zadanie obowiązkowe gminy. Zgodnie z art. 11 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w przypadku gdy ośrodek pomocy społecznej poweźmie informacje o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, pracownik socjalny przeprowadza w tej rodzinie wywiad środowiskowy i dokonuje analizy sytuacji rodziny. Jeżeli z analizy wynika konieczność przydzielenia rodzinie asystenta rodziny, pracownik socjalny występuje do kierownika ośrodka z wnioskiem o przydzielenie asystenta rodziny. Po otrzymaniu wniosku kierownik ośrodka pomocy społecznej przydziela rodzinie asystenta rodziny.

Wsparcie rodziny przeżywającej trudności to zespół działań mających na celu przywrócenie rodzinie samodzielności w oparciu o jej wewnętrzne i zewnętrzne zasoby. Celem pracy asystenta jest osiągnięcie przez rodzinę podstawowego poziomu stabilności życiowej i odpowiedzialności za własne życie, umożliwiającej wychowanie dzieci. Podstawowym zadaniem asystenta rodziny jest wspieranie rodziców w prawidłowym wypełnianiu przez nich funkcji opiekuńczo-wychowawczej. W sytuacjach, gdzie dzieci znajdują się pod pieczę zastępczą rolą asystenta są działania na rzecz jak najszybszego powrotu dzieci do rodziny (likwidacja przeszkód, które doprowadziły do wydania postanowienia o umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej). Praca asystenta rodziny dotyczy funkcjonowania środowiska rodzinnego. Ważnymi elementami brany pod uwagę są sfera materialno-rzeczowa (np. dochód rodziny, wielkość i standard mieszkania, wyposażenie go w udogodnienia i dobra materialne, służące rozwojowi dzieci i całej rodziny), sfera oddziaływań wychowawczych (struktura rodziny, postawy wychowawcze, style i metody wychowania, relacje i więzi pomiędzy członkami rodziny, atmosfera wychowawcza, sposób spędzania czasu wolnego) oraz sfera wartości (treści wychowawcze, cele wychowania, uznawane systemy wartości, aspiracje życiowe i edukacyjne, uznawane wzory i autorytety). Ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”, poszerzyła wachlarz zadań przypisanych asystentowi rodziny poprzez koordynację *wsparcia dla kobiet w ciąży i ich rodzin zwłaszcza w odniesieniu do kobiet posiadających zaświadczenie o ciężkim i nieodwracalnym upośledzeniu albo nieuleczalnej chorobie zagrażającej życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu*. W latach 2019 – 2021 w

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2022 – 2024

Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Staszowie zatrudnionych było 2 asystentów rodziny, którzy obejmowali wsparciem w 2019 – 2020 roku odpowiednio 27, 22 oraz 24 rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych. Asystenci rodziny realizują działania na rzecz wspierania rodziny w ramach zadaniowego czasu pracy, w miejscu zamieszkania rodziny lub w innym miejscu wskazanym przez rodzinę. Po dokonaniu diagnozy sytuacji w rodzinie, określenia zasobów, ograniczeń, oczekiwań oraz potrzeb rodziny, asystenci rodziny opracowują przy współudziale rodziny oraz w konsultacji z pracownikiem socjalnym plan pracy z rodziną. Ponadto, asystenci rodziny w okresach półrocznych przygotowują ocenę realizacji planu pracy. Okres wsparcia udzielanego przez asystenta rodziny może być różny. W rodzinach, w których role rodzicielskie wypełniają osoby z niepełnosprawnością intelektualną wsparcie asystenta może obejmować okres do osiągnięcia pełnoletności przez najmłodsze dziecko w rodzinie. Tabela nr 9 przedstawia czas pracy asystenta z rodziną w latach 2019-2021.

Tabela 9. Czas pracy asystenta z rodzinami w latach 2019-2021.

Czas pracy asystenta z rodziną	2019 r	2020 r	2021 r
	Liczba rodzin	Liczba rodzin	Liczba rodzin
do 3 miesięcy	0	0	1
od 3 do 12 miesięcy	5	1	2
powyżej 1 roku	22	22	21

W 2021, podobnie jak w latach 2020 i 2019, w przypadku zdecydowanej większości rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny czas pracy asystenta z rodziną trwał powyżej 12 miesięcy. Zgodnie z art. 15 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań asystenta rodziny należy m.in. opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym, udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, udzielanie pomocy w rozwiązywaniu problemów socjalnych, psychologicznych, wychowawczych, udzielanie wsparcia dzieciom czy podejmowanie działań interwencyjnych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin. Wskazać należy, że wśród rodzin objętych wsparciem asystentów rodziny, zdarzają się również takie, gdzie negatywna postawa rodziców, brak chęci współpracy z asystentem oraz brak motywacji do podejmowania działań w celu poprawy sytuacji w rodzinie, uniemożliwiają realizację planu pomocy oraz działań wspierających przez asystenta rodziny. Brak współpracy ze strony rodziców stanowi jedną z trzech przesłanek zakończenia pracy asystenta w rodzinie. Przesłanki zakończenia pracy asystenta rodziny w latach 2019 - 2021 przedstawia Tabela nr 10. W 2021 roku osiągnięcie celów we współpracy rodziców z asystentem rodziny stanowiło przesłankę zakończenia pracy asystenta w rodzinie -

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2022 – 2024

w przypadku 1 rodziny, w 2020 roku także 1 rodziny, natomiast w 2019 roku 3 rodzin. W 2020 roku oraz 2019 roku brak współpracy rodziców z asystentem rodziny stanowił przesłankę zakończenia pracy asystenta w rodzinie – w przypadku 2 rodzin.

Tabela 10. Przesłanki zakończenia pracy asystenta w rodzinie w latach 2019-2021.

Przesłanki zakończenia pracy asystenta w rodzinie	2019 r	2020 r	2021 r
	Liczba rodzin	Liczba rodzin	Liczba rodzin
Brak współpracy	2	2	0
Osiągnięcie celów	3	1	1
Inne przyczyny	0	0	0
Ogółem	5	3	1

III.6. System pieczy zastępczej w gminie Staszów.

W sytuacji braku współpracy ze strony rodziców z asystentem rodziny oraz rażących zaniedbań godzących w dobro dziecka, właściwe instytucje mają obowiązek interweniowania w imię nadrzędnego priorytetu ochrony dobra dziecka, w tym spoczywa na nich obowiązek informowania sądu rodzinnego o trudnej sytuacji dzieci w rodzinie, a w przypadku występowania jakiegokolwiek krzywdzenia dziecka również obowiązek zawiadomienia prokuratury/policji. Kiedy rodzina nie wywiązuje się należycie wobec dziecka z pełnienia zadań opiekuńczych i wychowawczych, a udzielone jej wsparcie nie skutkuje poprawą sytuacji, wówczas dziecko może zostać umieszczone zarządzeniem sądu rodzinnego w pieczy zastępczej (rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka lub w instytucjonalnej pieczy zastępczej). Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej co do zasady jest możliwe wówczas, jeżeli wcześniej zastosowane inne środki (przewidziane w art. 109 § 2 pkt 1 – 4 ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy) oraz formy pomocy rodzicom dziecka, o których mowa w przepisach o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, nie doprowadziły do usunięcia stanu zagrożenia dobra dziecka (art. 1123 § 1 k.r.o.). Celem zarządzeń wydanych przez sąd na podstawie art. 109 k.r.o. jest ochrona zagrożonego dobra dziecka. Wydanie zarządzeń jest konieczne w przypadku niewłaściwego wykonywania władzy rodzicielskiej. W Tabeli nr 11 przedstawiono dane dotyczące dzieci z terenu gminy Staszów umieszczonych na podstawie zarządzenia sądu rodzinnego w pieczy zastępczej w latach 2019-2021.

Tabela 11. Dzieci z terenu gminy Staszów przebywające w pieczy zastępczej w latach 2019-2021.

Liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej	2019 r	2020 r	2021 r
Ogółem:	16	10	12
W tym:			
Liczba dzieci przebywających w rodzinach zastępczych	14	8	10
Liczba dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	2	2	2

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2022 – 2024

Jak pokazują dane, liczba dzieci z terenu gminy Staszów, które przebywają w pieczy zastępczej w latach 2019-2021 utrzymywała się na zbliżonym poziomie i wynosiła: 16 dzieci - w 2019 roku, 10 dzieci – w 2020 roku oraz 12 dzieci w 2021 roku. W 2021 roku 10 dzieci przebywało w rodzinach zastępczych, natomiast 2 w placówkach opiekuńczo-wychowawczych. Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, gmina od 2012 roku współfinansuje koszty związane z pobytem dzieci w pieczy zastępczej. Zestawienie kosztów za lata 2019-2021 prezentuje Tabela nr 12. Zgodnie z przedstawionymi poniżej danymi corocznie zwiększają się finansowe wydatki gminy Staszów związane z pobytem dziecka w pieczy zastępczej. W 2021 roku poniesione ogółem koszty wyniosły 53 202,31 zł, w tym 36 220,97 zł na rodziny zastępcze, natomiast 16 981,34 zł na placówki opiekuńczo – wychowawcze. Wydatki ogółem w 2021 roku były o 11 659,23 zł większe niż w 2020 roku oraz o 15 099,94 zł wyższe niż w 2019 roku.

Tabela 12. Wydatki gminy związane z pobytem dziecka w pieczy zastępczej w latach 2019-2021

Rodzaj pieczy zastępczej	2019 r	2020 r	2021 r
Rodziny zastępcze	37 888,42 zł	36 188,12 zł	36 220,97 zł
Placówki opiekuńczo-wychowawcze	213,95 zł	5 354,96 zł	16 981,34 zł
Ogółem poniesione koszty	38 102,37 zł	41 543,08 zł	53 202,31 zł

III.7. Przemoc w rodzinie na terenie gminy Staszów.

Jednym z przejawów dysfunkcyjności systemu rodzinnego jest występowanie przemocy w rodzinie. Doświadczanie przemocy w dzieciństwie ze strony rodziców, doznane urazy, krzywdy fizyczne i psychiczne, w bardzo negatywny sposób wpływają na kształtowanie się osobowości człowieka. W życiu dorosłym dziecka krzywdzonego mogą wystąpić zaburzenia osobowości, depresje, próby samobójcze, większa skłonność do sięgania po alkohol czy środki psychoaktywne. Ponadto, osoby doświadczające przemocy w dzieciństwie, jako osoby dorosłe częściej wykazują skłonność do stosowania przemocy wobec swoich dzieci, powielając przemocowe zachowania rodziców.

Przemoc w rodzinie to zamierzone i wykorzystujące przewagę sił działanie przeciw członkowi rodziny, naruszające prawa i dobra osobiste, powodujące cierpienie i szkody.

Przemoc charakteryzuje się tym, że jest:

- ✓ intencjonalna – jest zamierzonym działaniem człowieka i ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie osoby doznającej przemocy ,
- ✓ siły są nierówne – w relacji jedna ze stron ma przewagę nad drugą,

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2022 – 2024

- ✓ narusza prawa i dobra osobiste – osoba stosująca przemoc wykorzystuje swoją przewagę i narusza podstawowe prawa osoby doświadczającej przemocy (np. prawo do nietykalności, godności, szacunku itp.)
- ✓ powoduje cierpienie i ból – osoba stosująca przemoc naraża zdrowie osoby doznającej przemocy na poważne szkody, niekiedy zagraża jej życiu.

Przemoc domowa nie dotyczy wyłącznie rodzin ubogich lub tych rodzin, w których występuje problem alkoholizmu. Problem przemocy w rodzinie jest trudny do zdiagnozowania co związane jest z niezgłaszaniem takich zjawisk. Zadania gminy w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie określa ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Zgodnie z jej zapisami, w gminie Staszów funkcjonuje system przeciwdziałania przemocy w rodzinie oparty na interdyscyplinarnej współpracy instytucji i podmiotów, prowadzonej w ramach pracy Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz pracy powoływanych przez Zespół grup roboczych realizujących procedurę „Niebieskie Karty” w indywidualnych przypadkach. Wiodącą rolę w realizacji zadań w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w gminie Staszów, pełni Ośrodek Pomocy Społecznej w Staszowie.

Na terenie gminy Staszów funkcjonuje Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Na podstawie porozumienia różne służby i instytucje powołano do realizacji zadań określonych w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie opracowanym w oparciu o przepisy *ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie i Rozporządzenia Rady Ministrów w/s procedury „Niebieska Karta” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”*. Głównym zadaniem Zespołu Interdyscyplinarnego jest zapewnienie efektywnej współpracy kręgu instytucji i organizacji działających na rzecz zapobiegania i zwalczania zjawiska przemocy w rodzinie na terenie gminy Staszów. Prace Zespołu Interdyscyplinarnego m.in. mają na celu:

- ✓ zatrzymanie przemocy w rodzinie,
- ✓ zapewnienie bezpieczeństwa poszczególnym członkom rodziny,
- ✓ przywrócenie godności osobom słabszym narażonym na skrzywdzenie,
- ✓ inicjowanie interwencji wobec sprawcy przemocy – rozmowy, które pokazują skutki i konsekwencje stosowania przemocy,
- ✓ inicjowanie interwencji kryzysowej – pomoc w odzyskaniu mocy i kontroli,
- ✓ zaplanowanie działań w dalszej perspektywie, aby zmniejszyć szkody wynikające

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2022 – 2024

z doświadczania przemocy,

- ✓ zmianę sytuacji prawnej – działania prawne podejmowane są przez klienta i instytucje.

Wymienione działania prowadzone są w oparciu o procedurę „Niebieska Karta”.

Bardzo ważnym programem w zakresie przeciwdziałania przemocy w gminie Staszów jest *Program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie w gminie Staszów na lata 2016 – 2020*. Program ten obejmuje systematyczne zbieranie informacji na temat rozmiarów zjawiska przemocy w rodzinie, organizowanie akcji informacyjno- edukacyjnych dotyczących przemocy w rodzinie w formie spotkań, szkoleń, dystrybucji materiałów informacyjno-edukacyjnych. Ważnym elementem Programu jest interwencja kryzysowa skierowana zarówno do osób dotkniętych przemocą w rodzinie jak i osób stosujących przemoc oraz świadczenie pomocy psychologicznej, terapeutycznej, prawnej osobom uwikłanym w przemoc domową oraz w problemy współlistniejące. Skalę zjawiska przemocy w rodzinie w gminie Staszów w latach 2019-2021 obrazuje Tabela nr 13.

Tabela 13. *Skala zjawiska przemocy w rodzinie w Gminie Staszów w latach 2019-2021.*

	2019 r	2020 r	2021 r
Liczba rodzin, w których występuje problem przemocy w rodzinie	116	131	134
Ogółem osoby dotknięte przemocą w rodzinie	233	252	218
Liczba dzieci dotkniętych przemocą w rodzinie	9	4	15
Liczba kobiet dotkniętych przemocą w rodzinie	106	112	109
Liczba mężczyzn dotkniętych przemocą w rodzinie	1	15	10

Jak pokazuje zestawienie danych w Tabeli nr 13, w latach 2019-2021 na terenie gminy Staszów odnotowano nieznaczny wzrost liczby rodzin w których występuje problem przemocy w rodzinie. W 2021 roku liczba rodzin, w których występuje problem przemocy w rodzinie wynosiła 134, w 2020 roku – 131, natomiast w 2019 roku – 116. W porównaniu do 2020 oraz 2019 roku zmniejszyła się ogólna liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie. W 2021 roku liczba ta wynosiła 218, w 2020 roku – 252 osoby, natomiast w 2019 roku – 233 osoby. W porównaniu do lat 2019 – 2020, wzrosła liczba dzieci dotkniętych przemocą w rodzinie. W 2021 roku liczba ta wynosiła – 15, w 2020 roku – 4 dzieci, natomiast w 2019 roku – 9 dzieci. Liczba kobiet dotkniętych przemocą pozostaje na zbliżonym poziomie. W latach 2019 – 2021, liczba kobiet dotkniętych przemocą w rodzinie wyniosła odpowiednio 106, 112 oraz 109. Liczba mężczyzn dotkniętych przemocą w rodzinie w gminie Staszów wynosiła w 2021 roku – 10, w 2020 roku – 15, natomiast w 2019 roku – 1.

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2022 – 2024

Warto zwrócić uwagę, iż dane statystyczne nie obrazują stanu faktycznego. Przemoc w rodzinie należy do zjawisk, w których obiektywna diagnoza społeczna jest utrudniona. Złożony kontekst czynników kulturowych i społecznych sprawia, że źródła informacji o problemie ukazują jedynie fragment rzeczywistego obrazu zjawiska. Skalę zjawiska przemocy w rodzinie jest niezwykle trudno oszacować, ponieważ nie wszystkie akty przemocy oraz sytuacje przemocowe są ujawniane.

Na terenie gminy Staszów funkcjonuje **Punkt Pomocy Ofiarom Przemocy w Rodzinie**. Punkt jest prowadzony przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Staszowie. W ramach punktu udzielane jest poradnictwo psychologiczne, prawne, socjalne dla osób doświadczających przemocy, sprawców przemocy oraz osób współuzależnionych.

III.8. Zasoby instytucjonalne i kadrowe na terenie gminy Staszów.

Na terenie gminy Staszów funkcjonują różnorodne instytucje i organizacje, realizujące zadania na rzecz dziecka i rodziny. Stanowią one swoisty kapitał umożliwiający prowadzenie szerokiego, instytucjonalnego i interdyscyplinarnego wsparcia dla rodzin.

Na terenie Miasta i Gminy Staszów funkcjonuje: 10 przedszkoli i 1 oddział przedszkolny, 2 niepubliczne przedszkola, 9 szkół podstawowych, 3 szkoły średnie. Ponadto Gmina posiada 1 placówkę wsparcia dziennego z 12 filiami dla dzieci i młodzieży, 2 sale widowiskowe, 31 obiektów sportowych (stan na dzień 31.12.2021r.).

Od 1 września 2012 r. funkcjonuje żłobek mieszczący się w budynku Przedszkola Nr 8 im. J. Ch. Andersena z oddziałami integracyjnymi, przy ul. Kilińskiego w Staszowie. Żłobek może zapewnić pobyt 58 dzieciom, a przedszkole 180, w roku 2021 do żłobka uczęszczało 47 dzieci, a do przedszkola 167 (stan na dzień 31.12.2021r.).

Z dniem 1 marca 2018 r. rozpoczął funkcjonowanie żłobek i klub dziecięcy przy Przedszkolu nr 3 im. Papieża Jana Pawła II w Staszowie. Obie instytucje działają pod nazwą „Świat Dziecka”, a opiekę w nich znajduje w sumie 53 dzieci. W roku 2021 do żłobka uczęszczało 26 dzieci, a do klubu 27(pełna obsada) (stan na dzień 31.12.2021 r.).

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2022 – 2024

Inwestycja była możliwa dzięki funduszom pochodzącym z Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki pozyskanym przez Miasto i Gminę Staszów w ramach konkursu na utworzenie nowych miejsc w żłobkach i klubach dziecięcych oraz na dostosowanie istniejących miejsc opieki do potrzeb dzieci i dofinansowanie ich pobytu. Koszt rozbudowy Przedszkola nr 3 wyniósł 1 483 026,60 zł, z czego dofinansowanie objęło prawie 800 tysięcy złotych. Pieniądze pochodziły ze specjalnej edycji programu „Maluch Plus - Za życiem”. W roku 2021 do Klubu Dziecięcego „Wesoły Pajacyk”, działającego przy Przedszkolu nr 3 w Staszowie, nie uczęszczały dzieci (stan na dzień 31.12.2021 r.).

Wykaz placówek oświatowych funkcjonujących na terenie miasta i gminy Staszów:

1. Zespół Placówek Oświatowych - Publiczna Szkoła Podstawowa nr 1 im. Tadeusza Kościuszki i Przedszkole nr 4 im. Tadeusza Kościuszki w Staszowie;
2. Publiczna Szkoła Podstawowa nr 2 im. Ignacego Jana Paderewskiego w Staszowie;
3. Publiczna Szkoła Podstawowa nr 3 im. Hieronima Łaskiego w Staszowie;
4. Zespół Placówek Oświatowych - Publiczna Szkoła Podstawowa i Przedszkole w Mostkach;
5. Zespół Placówek Oświatowych - Publiczna Szkoła Podstawowa i Przedszkole w Wiązownicy Dużej;
6. Zespół Placówek Oświatowych - Publiczna Szkoła Podstawowa im. Stefana Żeromskiego i Przedszkole w Kurozwękach;
7. Zespół Placówek Oświatowych - Publiczna Szkoła Podstawowa im. Tadeusza Kościuszki i Przedszkole w Koniemłotach;
8. Zespół Placówek Oświatowych - Publiczna Szkoła Podstawowa im. Oddziału Partyzanckiego AK „Jędrusie” i Przedszkole w Smerdynie;
9. Publiczna Szkoła Podstawowa im. Papieża Jana Pawła II w Czajkowie;
10. Przedszkole nr 3 im. Papieża Jana Pawła II w Staszowie;
11. Przedszkole nr 8 im. Jana Christiana Andersena z Oddziałami Integrycyjnymi w Staszowie.

Placówki przekazane przez gminę Staszów w drodze umowy do prowadzenia przez osobę fizyczną:

1. Przedszkole w Wiśniowej;
2. Publiczna Szkoła Podstawowa im. Hugona Kołłątaja w Wiśniowej – obecnie nie prowadzi działalności oświatowej.

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2022 – 2024

Placówki niepubliczne wpisane do ewidencji niepublicznych szkół i placówek prowadzonych przez gminę Staszów:

1. Niepubliczne Przedszkole Specjalne „Promyk Słońca” w Staszowie,
2. Niepubliczny Specjalny Punkt Przedszkolny Stowarzyszenia Pomocy Niepełnosprawnym „My i Świat”

Opieka nad dziećmi do lat 3

Łączna dostępna liczba miejsc w placówkach opieki nad dziećmi do lat 3 w gminie Staszów wynosi 111 miejsc. Natomiast opieką nad dziećmi do lat 3 w gminie Staszów w 2020 roku objętych było łącznie 78 dzieci.

W ramach opieki nad dziećmi do lat 3 gmina Staszów w 2020 roku prowadziła następujące instytucje:

1. Żłobek w Staszowie, ul. Kilińskiego 20, 28-200 Staszów
 - liczba miejsc – 58;
 - liczba dzieci zapisanych – 29;
2. Klub Dziecięcy „Wesoły Pajacyk” w Staszowie, ul. Jana Pawła II 17 a, 28-200 Staszów
 - liczba miejsc: 30 (placówka nie prowadzi naboru dzieci);
 - liczba dzieci zapisanych – 0;
3. Żłobek „Świat Dziecka” w Staszowie, ul. Jana Pawła II 17 a, 28-200 Staszów
 - liczba miejsc – 26;
 - liczba dzieci zapisanych – 25;
4. Klub Dziecięcy „Świat Dziecka” w Staszowie, ul. Jana Pawła II 17 a, 28-200 Staszów;
 - liczba miejsc – 27;
 - liczba dzieci zapisanych – 24.

Przedszkola

Na terenie gminy Staszów do przedszkoli uczęszcza 785 podopiecznych. Najwięcej przedszkolaków uczęszcza do Przedszkola nr 3 im. Jana Pawła II w Staszowie (187 podopiecznych), a najmniej liczna jest grupa przedszkolna w Wiśniowej (20 podopiecznych)

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2022 – 2024

Tabela 14. Wykaz przedszkoli wraz z liczbą podopiecznych

Nazwa placówki	Liczba oddziałów	Liczba wychowanków
Przedszkole nr 3 im. Jana Pawła II w Staszowie	8	187
Przedszkole nr 4 im. T. Kościuszki w Staszowie	7	164
Przedszkole nr 8 im. Jana Christiana Andersena z Oddziałami Integracyjnymi w Staszowie	8	169
Przedszkole w Wiązownicy Dużej	2	40
Przedszkole w Kurozwałkach	2	48
Przedszkole w Koniemłotach	2	44
Przedszkole w Smerdynie	2	35
Oddziały przedszkolne w Publicznej Szkole Podstawowej im. Papieża Jana Pawła II w Czajkowie	2	50
Przedszkole w Mostkach	2	28
Przedszkole w Wiśniowej	2	20
Ogółem		785

Ponadto w Staszowie działają 2 niepubliczne placówki:

1. Niepubliczne Przedszkole „Promyk Słońca” - 15 uczniów/wychowanków w 4 oddziałach
2. Niepubliczny Specjalny Punkt Przedszkolny „My i Świat” - 9 uczniów/wychowanków w 2 oddziałach.

Szkoły podstawowe

Do szkół podstawowych na terenie gminy Staszów uczęszcza 1 975 uczniów najwięcej uczniów uczęszcza do publicznej Szkoły Podstawowej nr 2 imienia Ignacego Jana Paderewskiego w Staszowie (596 uczniów). Drugą pod względem ilości uczniów szkołą jest Publiczna Szkoła Podstawowa nr 1 im. Tadeusza Kościuszki w Staszowie (399 uczniów). Aż 68% wszystkich uczniów stanowią uczniowie uczęszczający do szkół na terenie miasta – do szkół numer 1, 2 i 3 w Staszowie.⁶

Tabela 15. Liczba uczniów w szkołach podstawowych na terenie gminy Staszów z podziałem na klasy.

L.p.	Placówka	Liczba oddziałów	Liczba uczniów ogółem	Liczba uczniów w poszczególnych oddziałach							
				Klasa							
				I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
1.	PSP nr 1 w Staszowie	20	399	46	49	42	53	18	58	68	65
2.	PSP nr 2 w Staszowie	27	596	58	69	77	82	47	93	100	70
3.	PSP nr 3 w Staszowie	17	348	36	38	44	38	17	66	71	38
4.	PSP w Czajkowie	8	159	8	21	19	19	21	19	29	23
5.	PSP w Kurozwałkach	8	120	12	19	11	20	7	14	22	15
6.	PSP w Koniemłotach	8	89	12	13	5	12	8	15	16	8
7.	PSP w Mostkach	8	110	17	11	17	8	7	21	19	10
8.	PSP w Smerdynie	8	80	12	9	7	12	6	15	16	3
9.	PSP w Wiązownicy Dużej	8	74	9	4	10	13	4	11	19	4
Ogółem:			1975	210	233	232	257	135	312	360	236

⁶ Raport o stanie Miasta i Gminy Staszów za 2020 rok

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2022 – 2024

Na terenie Miasta i Gminy Staszów istnieją instytucje i organizacje, których działania skupiają się na niesieniu pomocy osobom i rodzinom, które zgłaszają taką potrzebę. Są to następujące instytucje i organizacje:

1. Ośrodek Pomocy Społecznej w Staszowie, przy którym działa Punkt Pomocy Ofiarom Przemocy i Przestępstw w Rodzinie,
2. Środowiskowy Dom Samopomocy w Staszowie,
3. Środowiskowy Dom Samopomocy w Kurozwękach,
4. Dom Pomocy Społecznej w Kurozwękach,
5. Zakład Opiekuńczo –Leczniczy w Koniemłotach,
6. Komenda Powiatowa Policji w Staszowie,
7. Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Staszowie,
8. Publiczna Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna w Staszowie,
9. Starostwo Powiatowe w Staszowie, w którym mieści się Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie i Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
10. Prokuratura Rejonowa w Staszowie,
11. Powiatowy Urząd Pracy w Staszowie,
12. Centrum Integracji Społecznej w Staszowie,
13. Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Staszowie,
14. Przychodnie Zdrowia w Staszowie.
15. Urząd Miasta i Gminy w Staszowie, w którym mieści się Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
16. Staszowski Ośrodek Trzeźwości „Strumyk”,
17. Centrum Psychoterapii „Promedic”,
18. Stowarzyszenie „Pro Civitas”,
19. Staszowski Ośrodek Kultury,
20. Placówka Wsparcia Dziennego Świetlica „Jutrzenka”,
21. Parafia Rzymskokatolicka Pw. Świętego Bartłomieja,
22. Parafia Rzymskokatolicka Pw. Świętej Barbary.

Są to instytucje i organizacje, do których osoby potrzebujące pomocy i wsparcia mogą zwrócić się o pomoc. Osoby mogą uzyskać pomoc w postaci: informacji, ukierunkowania działań, porad, wskazówek, pomocy w załatwieniu spraw urzędowych, pomocy finansowej czy rzeczowej, leczenia medycznego, wsparcia w podejmowanych działaniach, opieki stacjonarnej, a także pobytu w dziennym ośrodku wsparcia.

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2022 – 2024

IV. Diagnoza społeczna - wyniki badań

W poniższej części Programu przedstawiono najważniejsze wyniki badań pochodzące z diagnozy społecznej i badań przeprowadzonych w 2021 roku wśród dorosłych mieszkańców gminy Staszów, na potrzeby opracowania *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Staszów na lata 2021 – 2026* oraz *Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2026*. Zaprezentowano tylko te dane, które dotyczą sytuacji rodzin.

IV.1. Skala występowania i dokuczliwości problemów społecznych występujących na terenie gminy Staszów.

Respondentom uczestniczącym w badaniu przedstawiono listę problemów społecznych, które występują na terenie gminy Staszów z prośbą o wskazanie skali występowania i uciążliwości danego problemu. Każdy z ankietowanych mógł wskazać na jedną, z gradujących odpowiedzi od *bardzo duży problem* do *brak problemu*. Skalę problemów przedstawiono według rangowania zsumowanych odpowiedzi wskazujących na uciążliwość danego problemu (odpowiedzi *bardzo duży problem* oraz *raczej duży problem*). Suma tych odpowiedzi wskazuje, które z wymienionych problemów społecznych są najbardziej odczuwalne i występują w największym stopniu na terenie gminy Staszów. Badani największą rangę przypisali problemowi bezrobocia i alkoholizmu na terenie gminy Staszów. Suma wskazań wyniosła odpowiednio 70,4% oraz 67,4%. Problemy bezrobocia i alkoholizmu mają najbardziej negatywne skutki, ponieważ są swoistego rodzaju katalizatorem innych problemów społecznych i zawsze współwystępują z innymi problemami społecznymi. Kolejne problemy, które w znacznym stopniu – zdaniem badanych występują na terenie gminy Staszów i są obserwowane przez respondentów to przede wszystkim: trudna sytuacja mieszkaniowa (brak mieszkań) – 59,2%, problemy zdrowotne lokalnej społeczności – także 59,2% wskazań, trudna sytuacja ludzi starszych – 55,6% oraz długotrwała lub ciężka choroba – 54,5% wskazań. Dużym problemem zdaniem mieszkańców jest także ubóstwo (niedostatek środków do życia) oraz przemoc w rodzinie. Wymienione problemy wskazało odpowiednio 49,1% oraz 43,2% badanych. Uciążliwość innych problemów społecznych występujących na terenie gminy Staszów nie jest tak bardzo odczuwalna jak wymienionych powyżej, co oczywiście nie oznacza, że problemy te nie występują. Pozostałe problemy przedstawiono w poniższej tabeli w kolejności według stopnia uciążliwości od największej do najmniejszej.

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2022 – 2024

Tabela 16. Skala występowania poszczególnych problemów społecznych w gminie Staszów.

Problem społeczny	Bardzo duży problem	Raczej duży problem	Raczej mały problem	Bardzo mały problem	Brak problemu	Nie wiem
Bezrobocie	32,5%	37,9%	17,8%	4,7%	0,6%	6,5%
Alkoholizm	20,1%	47,3%	20,1%	1,2%	0,0%	11,2%
Trudna sytuacja mieszkaniowa (brak mieszkań)	23,7%	35,5%	17,2%	5,3%	2,4%	16,0%
Problemy zdrowotne lokalnej społeczności	23,1%	36,1%	21,3%	3,0%	1,2%	15,4%
Trudna sytuacja ludzi starszych	11,8%	43,8%	23,7%	8,3%	2,4%	10,1%
Długotrwała lub ciężka choroba	11,8%	42,6%	14,8%	3,6%	0,6%	26,6%
Ubóstwo (niedostatek środków do życia)	11,8%	37,3%	35,5%	4,1%	1,2%	10,1%
Przemoc w rodzinie	10,1%	33,1%	17,8%	5,9%	0,6%	32,5%
Brak dostępu do informacji i poradnictwa	13,0%	26,0%	24,3%	11,8%	11,2%	13,6%
Trudna sytuacja rodzin wielodzietnych i niepełnych	8,9%	29,0%	29,6%	8,9%	2,4%	21,3%
Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	5,9%	31,4%	33,1%	2,4%	4,1%	23,1%
Brak poczucia bezpieczeństwa	10,7%	26,0%	29,6%	11,2%	7,7%	14,8%
Rozpad rodzin/rodziny niepełne	10,1%	26,6%	18,9%	8,9%	5,9%	29,6%
Niepełnosprawność	10,7%	21,9%	30,2%	6,5%	3,0%	27,8%
Narkomania	7,1%	24,9%	26,0%	11,2%	4,7%	26,0%
Problemy edukacyjne (szkoły – ich liczba, profil, dostępność, dojazd do szkół, rekreacja i kultura)	10,7%	20,1%	35,5%	11,8%	12,4%	9,5%
Problemy osób opuszczających zakłady karne	6,5%	13,0%	18,3%	10,1%	10,7%	41,4%
Sieroctwo biologiczne i społeczne	4,1%	13,6%	29,6%	10,7%	3,0%	39,1%
Bezdomność	3,0%	7,7%	30,2%	16,0%	14,8%	28,4%
Problemy emigrantów, repatriantów, uchodźców	2,4%	7,1%	15,4%	13,6%	23,1%	38,5%
Kłęski żywiołowe	2,4%	6,5%	24,9%	22,5%	24,3%	19,5%

IV.2. Grupy społeczne zagrożone marginalizacją i wykluczeniem społecznym w gminie Staszów.

Uczestnikom badania przedstawiono również listę grup społecznych, które w mogą być zagrożone wykluczeniem społecznym i marginalizacją w gminie Staszów. Respondenci dokonywali oceny stopniowanej skali od 1 do 5, gdzie 1 to grupy najmniej zagrożone marginalizacją, natomiast 5 to grupy najbardziej zagrożone wykluczeniem społecznym. W celu bardziej czytelnej prezentacji dokonano rangowania ocen i przedstawiono sumę wyników ocen najwyższych (ocena 4 oraz ocena 5) wskazujących grupy najbardziej zagrożone zjawiskiem marginalizacji społecznej. Grupy społeczne, które w największym stopniu zagrożone są marginalizacją i wykluczeniem społecznym w gminie Staszów, to zdaniem ankietowanych osoby i rodziny dotknięte ubóstwem – 53,9% wskazań negatywnych,

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2022 – 2024

bezdomni i osoby zagrożone bezdomnością – także 52,9% wskazań, osoby i rodziny dotknięte problemami uzależnień i przemocy w rodzinie – 52,1% wskazań oraz rodziny z występującą przemocą – 51,5% wskazań. W tabeli przedstawiono grupy zagrożone marginalizacją społeczną według skali od grup najbardziej zagrożonych, do grup w najmniejszym stopniu zagrożonych wykluczeniem.

Tabela 17. Osoby, rodziny, grupy mieszkańców gminy Staszów są najbardziej Pani/Pana zdaniem zagrożone marginalizacją i wykluczeniem społecznym? Ocena w skali od 1 do 5 gdzie 1 to najniższa ocena, natomiast 5 najwyższa ocena.

	Ocena 1	Ocena 2	Ocena 3	Ocena 4	Ocena 5
Osoby i rodziny dotknięte ubóstwem	9,5%	10,7%	26,0%	23,1%	30,8%
Bezdomni i osoby zagrożone bezdomnością	18,3%	12,4%	15,4%	23,7%	30,2%
Osoby i rodziny dotknięte bezrobociem	10,1%	8,9%	28,4%	26,6%	26,0%
Osoby i rodziny dotknięte problemami uzależnień i przemocy w rodzinie	5,9%	13,0%	29,0%	27,2%	24,9%
Rodziny z występującą przemocą	7,1%	13,0%	28,4%	27,2%	24,3%
Byli więźniowie powracający z zakładów karnych	18,9%	15,4%	26,0%	17,8%	21,9%
Rodziny zmagające się z problemami	8,3%	13,0%	40,2%	26,6%	11,8%
Osoby z niepełnosprawnościami	11,8%	15,4%	36,7%	19,5%	16,6%
Opiekuńczo-wychowawczymi	11,8%	17,2%	40,2%	20,1%	10,7%
Osoby starsze	14,2%	18,9%	37,3%	20,1%	9,5%
Byli wychowankowie placówek opiekuńczo-wychowawczych	17,2%	16,0%	37,3%	18,9%	10,7%
Mniejszości etniczne i narodowe	29,6%	18,9%	27,8%	11,2%	12,4%
Samotne matki	17,2%	26,6%	36,1%	12,4%	7,7%
Samotne kobiety w ciąży	21,3%	26,0%	34,3%	11,2%	7,1%

IV.3. Problemy rodzin z dziećmi w gminie Staszów.

Poniżej przedstawione zostały najważniejsze problemy, z którymi borykają się rodziny z dziećmi mieszkające na terenie gminy Staszów. Każda z badanych osób mogła wskazać maksymalnie trzy dominujące problemy, stąd też suma udzielonych odpowiedzi jest większa niż 100%. Zdaniem ankietowanych dominującymi problemami dotyczącymi rodzin z dziećmi są przede wszystkim: brak mieszkania lub trudne warunki mieszkaniowe – 56,2%, niewystarczająca oferta organizacji czasu wolnego dzieci i młodzieży – 49,1% wskazań, konflikty rodzinne/rozpad więzi rodzinnych – 40,2%, niewystarczające umiejętności rodzicielskie i wychowawcze – 33,1% oraz ograniczony dostęp rodziców do poradnictwa specjalistycznego – 32,5% wskazań. Pozostałe trudności, które spotykają rodziny z dziećmi na terenie gminy Staszów przedstawione zostały na wykresie.

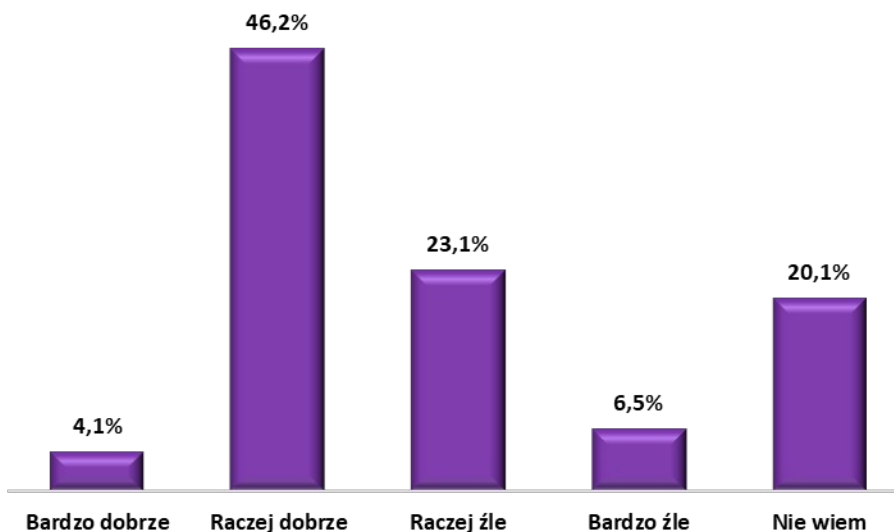
Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2022 – 2024

Rysunek 5. Problemy społeczne dotyczące rodziny z dziećmi na terenie gminy Staszów.

Okazuje się, że pozytywnie działania na rzecz rodzin z dziećmi, realizowane na terenie gminy Staszów ocenia łącznie 50,3% badanych. Źłe działania te ocenia łącznie 29,6% respondentów. Część ankietowanych uważa, że działania realizowane w tym obszarze wymagają optymalizacji i uskutecznienia. Natomiast 20,1% nie wie jak ocenia działania na rzecz rodzin z dziećmi realizowane na terenie gminy Staszów.

Rysunek 6. Jak Pani/Pan ocenia działania na rzecz rodzin z dziećmi, realizowane na terenie gminy Staszów?

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2022 – 2024

IV.4. Problemy dzieci i młodzieży w gminie Staszów.

Szczegółowej analizie poddano także negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży, które mieszkańcy najczęściej dostrzegają na terenie gminy Staszów. Zdaniem największego odsetka respondentów głównymi problemami społecznymi obserwowanymi wśród dzieci i młodzieży są alkohol i papierosy – 65,1%. Ważnymi problemami są także bezproduktywne spędzanie wolnego czasu przez młodzież – 47,3% oraz brak zorganizowanych form spędzania czasu wolnego – 30,2% wskazań. Badani uważają, że problemy społeczne dotyczące dzieci i młodzieży generowane są także przez: zaniedbania wychowawcze – 34,3% wskazań oraz brak pozytywnych wzorców i autorytetów – także 34,3% wskazań. Pozostałe problemy dzieci i młodzieży zaprezentowano na poniższym wykresie. Podobnie jak w przypadku wcześniejszych pytań każdy z ankietowanych mógł wymienić maksymalnie trzy odpowiedzi, dlatego suma wszystkich wskazań jest większa niż 100%.

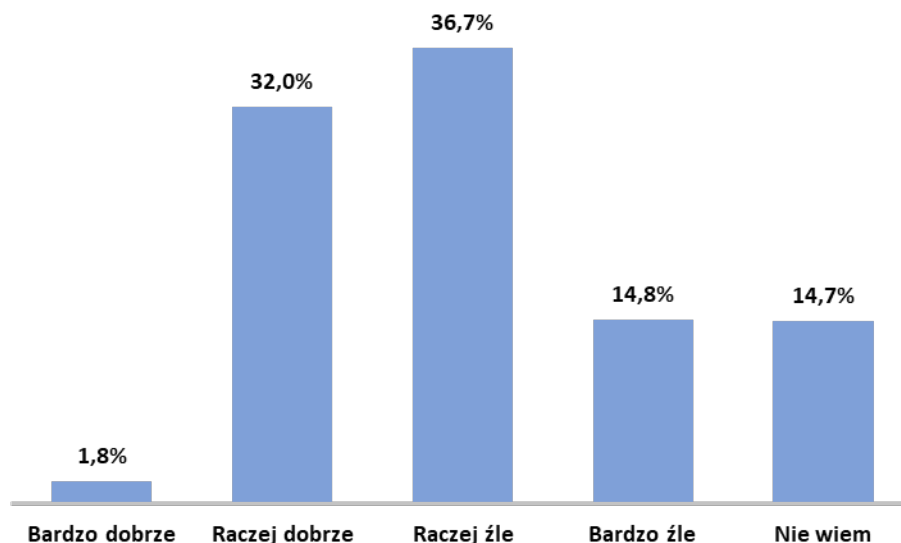
Rysunek 7. Problemy społeczne dotyczące dzieci i młodzieży na terenie gminy Staszów.

Negatywnie działania profilaktyczne i edukacyjne adresowane do dzieci i młodzieży realizowane na terenie gminy Staszów ocenia łącznie ponad połowa badanych - 51,5%. Mniejsza grupa ankietowanych – 33,8% pozytywnie ocenia te działania. Brak zdania w tym aspekcie wyraziło 14,7% respondentów. Reasumując, wyniki badań wskazują, że konieczne jest podjęcie działań usprawniających, optymalizujących i skuteczniających w zakresie dotychczas realizowanych i podejmowanych inicjatyw skierowanych do dzieci i młodzieży na terenie gminy Staszów.

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2022 – 2024

Rysunek 8. Jak Pani/Pan ocenia adresowane do dzieci i młodzieży działania profilaktyczne i edukacyjne, realizowane na terenie gminy Staszów?

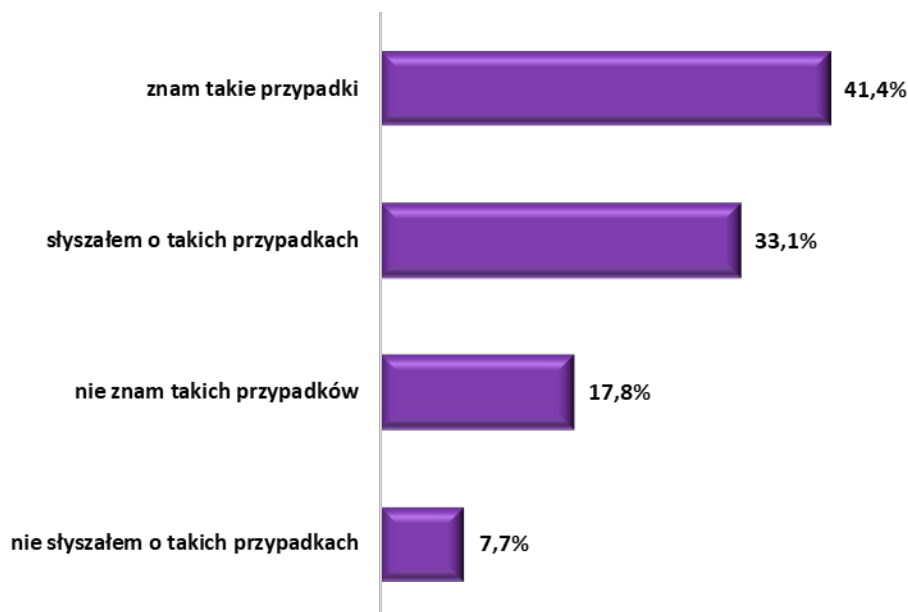

IV.5. Zjawisko przemocy domowej w gminie Staszów.

Dane statystyczne dotyczące przemocy w rodzinie nie odzwierciedlają rzeczywistej skali problemu. Wynika to z faktu, że przemoc w rodzinie jest problemem wrażliwym, trudnym do diagnozowania. Osoby doznające przemocy w rodzinie nie chcą ujawniać problemu, obawiając się reakcji otoczenia, represji ze strony osoby stosującej przemoc, długich i zawiłych procedur prawnych. Taki stan rzeczy znajduje odzwierciedlenie w statystykach prowadzonych przez poszczególne służby. Tymczasem, zgodnie z prezentowanymi danymi zdecydowana większość badanych mieszkańców gminy Staszów – 74,5% słyszało o przypadkach przemocy w rodzinie lub zna takie przypadki, gdzie dochodzi do zjawiska przemocy w rodzinie. Odsetek osób, które nie znają lub nie słyszały o takich przypadkach to łącznie 25,5%, w tym 17,8% nie zna takich przypadków, natomiast 7,7% nie słyszało o takich przypadkach.

Rysunek 9. Jak Pan/Pani uważa, czy zjawisko przemocy w rodzinie jest zjawiskiem powszechnie występującym w gminie Staszów?

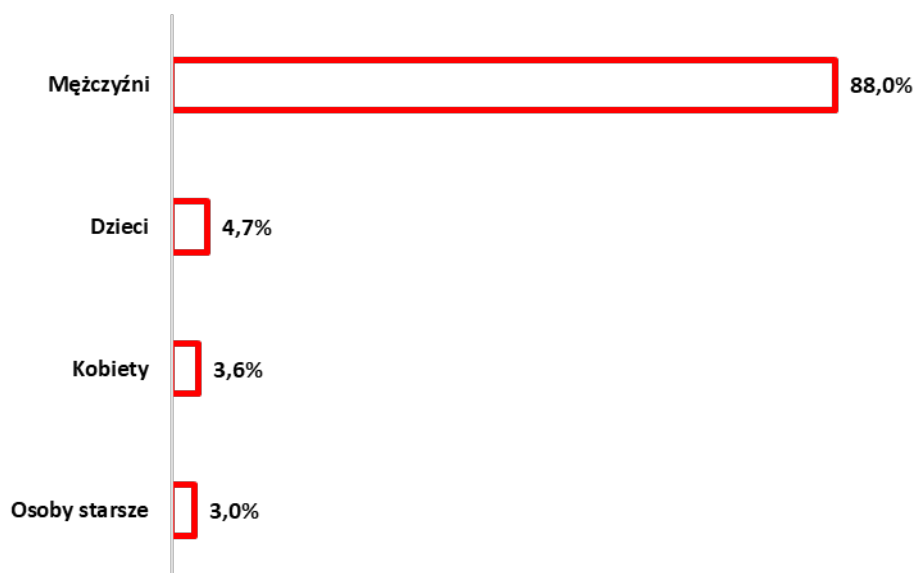
Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2022 – 2024

IV.6. Osoby stosujące przemoc w rodzinie w opiniach mieszkańców gminy Staszów.

Zdecydowana większość respondentów uważa, że osobami stosującymi przemoc domową w gminie Staszów są mężczyźni – 88,0% wskazań. Takie wyniki wyraźnie i jednoznacznie wskazują, kto jest zdaniem społeczności lokalnej sprawcą przemocy domowej w gminie Staszów. Zdecydowanie mniejszy odsetek badanych – 4,7% jest przekonanych, że inicjatorami przemocy domowej i sprawcami są dzieci, 3,6% ankietowanych twierdzi, że osobami stosującymi przemoc w rodzinie są kobiety, natomiast 3,0% osoby starsze.

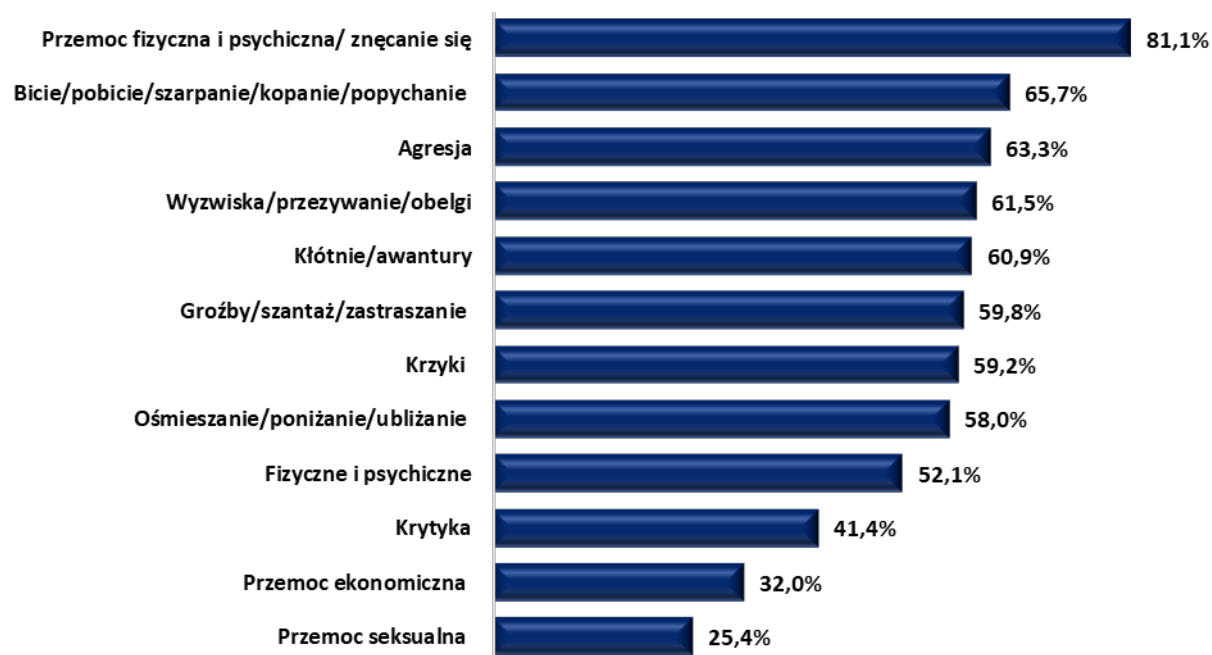
Rysunek 10. Osoby stosujące przemoc w rodzinie w gminie Staszów.

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2022 – 2024

Zdaniem badanych najczęściej stosowane przez sprawców formy przemocy wobec swoich bliskich to w kolejności: przemoc fizyczna i psychiczna/znęcanie się – 81,1%, bicie/pobicie/szarpanie/kopanie/popychanie – 65,7%, agresja – 63,3%, wyzwiska /przezywanie/obelgi – 61,5% oraz kłótnie/awantury – 60,9%. Pozostałe zachowania, które zdaniem respondentów stosują osoby stosujące przemoc, przedstawiono na wykresie. Suma przedstawionych odpowiedzi jest większa niż 100% ze względu na możliwość wskazania dowolnej liczby odpowiedzi.

Rysunek 11. Jakie wg Pani/Pana zachowania stosują najczęściej sprawcy przemocy wobec swoich bliskich?

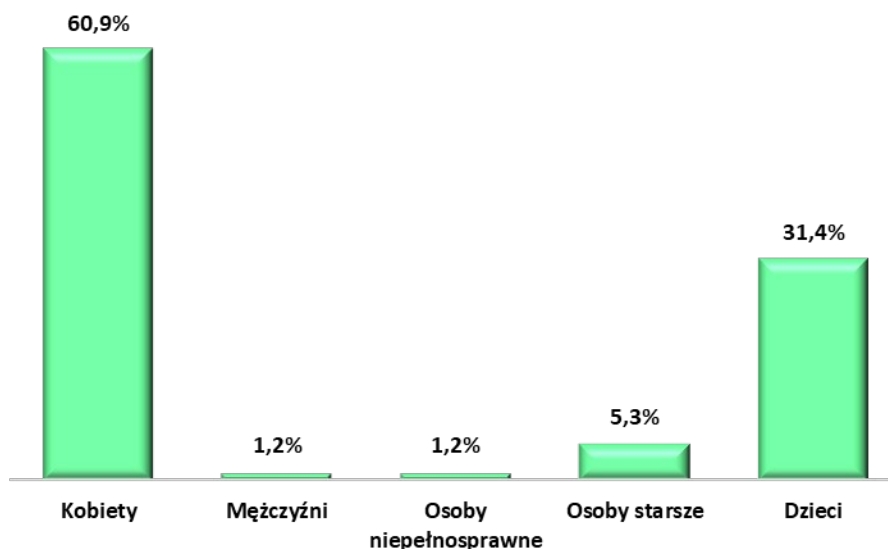

IV.7. Osoby doświadczające przemocy w rodzinie w opiniach mieszkańców gminy Staszów.

Ponad połowa badanych mieszkańców gminy Staszów – 60,9% uważa, że osobami doświadczającymi przemocą w rodzinie są kobiety. Przemoc w rodzinie to problem, który dotyczy nie tylko małżonków czy partnerów. Równie często osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie są dzieci. Znaczny odsetek mieszkańców gminy Staszów – 31,4% wskazuje osoby niepełnoletnie jako najczęstsze ofiary przemocy w rodzinie. Część ankietowanych osób – 5,3% jest przekonana, że osobami doświadczającymi przemocy w rodzinie są głównie osoby starsze. Niewielki odsetek respondentów - po 1,2% wskazało, że osoby niepełnosprawne oraz mężczyźni.

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2022 – 2024

Rysunek 12. Osoby doświadczające przemocy w rodzinie w gminie Staszów.

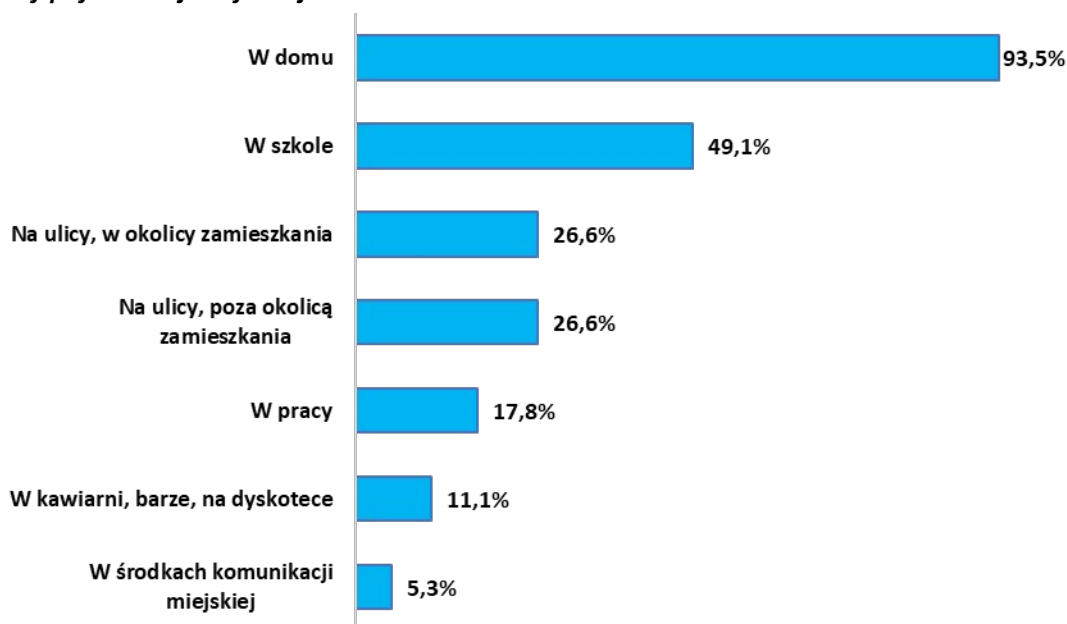

IV.8. Miejsca doświadczania przemocy, czynniki generujące przemoc.

Uczestników badania zapytano o wskazanie miejsc, w których najczęściej dochodzi do występowania zjawiska przemocy psychicznej lub fizycznej. Dane jednoznacznie wskazują, że zjawisko przemocy najczęściej występuje w domu. Taką odpowiedź wskazało, aż 93,5% badanych. Oznacza to, że zdarzenia przemocy nie mają postronnych świadków i rozgrywają się w zamkniętym środowisku domowym, co utrudnia zarówno samo diagnozowanie jak i przeciwdziałanie przemocy. Przemoc, zdaniem ankietowanych często występuje także w szkole – 49,1% wskazań. Po 26,6% respondentów uważa, że do zachowań przemocowych dochodzi również na ulicy w okolicy miejsca zamieszkania oraz poza okolicą zamieszkania. Pozostałe odpowiedzi przedstawiono na wykresie. Suma odpowiedzi na poniższe pytanie jest zdecydowanie większa niż 100% ponieważ, każdy z badanych mógł wskazać kilka miejsc lub sytuacji, w których dochodzi do występowania zjawiska przemocy psychicznej lub fizycznej. Warto w tym miejscu zauważyć, iż bardzo duży odsetek badanych wskazał na występowanie takiej formy przemocy w domu, co świadczy o występowaniu istotnego problemu w rodzinach. Takie dane po raz kolejny potwierdzają, że problem przemocy w rodzinie nie jest zjawiskiem marginalnym. Na podstawie takich wyników badań powinno podjąć się działania mające na celu uświadamianie konieczności reagowania na przemoc w rodzinie. Istnieje potrzeba upowszechnienia znaczenia i roli świadka przemocy w rodzinie oraz form i sposobów postępowania w sytuacji bycia świadkiem przemocy.

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2022 – 2024

Rysunek 13. W jakiej sytuacji / w jakim miejscu Pani zdaniem najczęściej dochodzi do stosowania przemocy psychicznej i fizycznej?

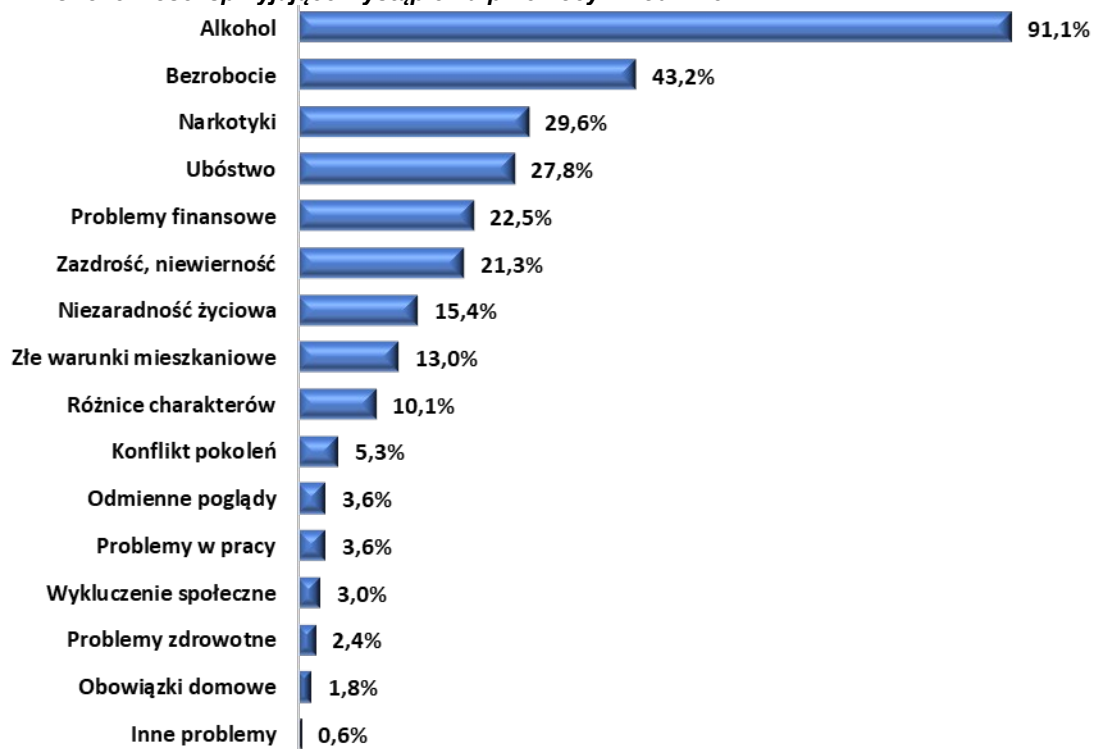

Wyniki zamieszczone poniżej wskazują, jakie czynniki zdaniem respondentów mogą determinować i powodować wystąpienie przemocy fizycznej lub psychicznej w rodzinie. Poglądy mieszkańców gminy Staszów nie odbiegają od rozpowszechnionych, stereotypowych przekonań na temat okoliczności sprzyjających występowaniu przemocy w rodzinie. Takie okoliczności to w opinii badanych przede wszystkim nadużywanie alkoholu. 91,1% ankietowanych wskazało, że nadużywanie alkoholu jest najczęstszą przyczyną przemocy w rodzinie. Rzeczywiście, przemoc w rodzinie często towarzyszy uzależnieniu od alkoholu, nie udowodniono jednak związku przyczynowo - skutkowego pomiędzy tymi zjawiskami. Jak potwierdzają doświadczenia z pracy z osobami stosującymi przemoc, uzależnionymi od alkoholu, nie jest prawdą, że zatrzymanie uzależnienia jest równoznaczne z zaprzestaniem stosowania przemocy w rodzinie. W związku z powyższym konieczne wydaje się edukowanie mieszkańców, że uzależnienie od alkoholu nie jest przyczyną przemocy. Aby powstrzymać przemoc w rodzinie nie wystarczy poddać się leczeniu uzależnienia. Osoby stosujące przemoc w rodzinie powinny dodatkowo uczestniczyć w programie oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych. Innym czynnikiem, który zdaniem badanych może być przyczyną wystąpienia zjawiska przemocy jest bezrobocie – 43,2% wskazań. Przemoc może być także generowana przez zażywanie narkotyków oraz ubóstwo. Taką opinię wskazało odpowiednio 29,6% oraz 27,8% badanych. Inne czynniki sprzyjające wystąpieniu przemocy to także: problemy finansowe – 22,5% oraz zazdrość, niewierność – 21,3% wskazań. Pozostałe odpowiedzi przedstawiono na wykresie. W tym miejscu należy zaznaczyć, iż każdy z wypełniających

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2022 – 2024

ankietę mógł wymienić maksymalnie trzy odpowiedzi, stąd też suma wszystkich wskazań jest większa niż 100%.

Rysunek 14. Okoliczności sprzyjające wystąpieniu przemocy w rodzinie.

IV.9. Najczęstsze formy przemocy, zachowania przemocowe.

Przemoc w rodzinie może przyjmować różnorodne formy takie jak: przemoc fizyczna, przemoc psychiczna, przemoc seksualna oraz przemoc ekonomiczna.

Przemoc fizyczna to naruszanie nietykalności fizycznej; zachowania powodujące uszkodzenie ciała lub niosące takie ryzyko, np. bicie, popychanie, szarpanie, kopanie, duszenie, policzkowanie.

Przemoc psychiczna to naruszenie godności osobistej; zawiera przymus i groźby, np. obrażanie, wyzywanie, wyśmiewanie, szydzenie, okazywanie braku szacunku, poniżanie w obecności innych osób, kontrolowanie i ograniczanie kontaktu z bliskimi, poddawanie stałej krytyce.

Przemoc seksualna to naruszenie intymności; zmuszanie osoby do aktywności seksualnej wbrew jej woli, kontynuowanie aktywności seksualnej, gdy osoba nie jest w pełni świadoma, bez pytania jej o zgodę, lub gdy na skutek zaistniałych warunków obawia się odmówić, np. wymuszanie pożycia seksualnego, obmacywanie, gwałt, wymuszanie nieakceptowanych zachowań seksualnych.

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2022 – 2024

Natomiast *przemoc ekonomiczna* to pozbawianie środków lub stwarzanie warunków, w których nie są zaspokajane niezbędne dla przeżycia potrzeby, np. niszczenie rzeczy, włamanie do zamkniętego osobistego pomieszczenia, kradzież, używanie rzeczy bez pozwolenia, zabieranie pieniędzy, przeglądanie dokumentów, korespondencji, dysponowanie czyjąś własnością, zaciąganie pożyczek "na wspólne konto", sprzedawanie osobistych lub wspólnych rzeczy bez uzgodnienia, zmuszanie do spłacania długów. Analizując wyniki dotyczące rodzaju spotykanej formy przemocy można zauważyć, iż najczęstsze jej formy stanowią w takim samym stopniu przemoc psychiczna oraz przemoc fizyczna – naruszenie nietykalności, które wskazało odpowiednio 93,5% oraz 92,9% respondentów. Wymienione dwie formy przemocy są zdecydowanie najczęściej występującymi formami przemocy. Znaczny odsetek badanych wskazał na przemoc ekonomiczną – naruszenie własności – 33,7% oraz zaniedbanie – 29,6%. Przemoc seksualną wskazało – 18,9% ankietowanych. Takie dane mogą w części wyjaśniać małą liczbę zgłoszeń dotyczących przemocy, ponieważ ofiary przemocy psychicznej, ekonomicznej i seksualnej takiej przemocy nie zgłaszają do odpowiednich służb.

Rysunek 15. Jakie Pani/Pana formy przemocy w rodzinie są najbardziej powszechne?

Uczestniczącym w badaniach mieszkańcom gminy Staszów przedstawiono listę zachowań, które kojarzą się z przemocą. Każda z badanych osób mogła wskazać dowolną liczbę odpowiedzi, dlatego suma wskazań jest zdecydowanie większa niż 100%. Zgodnie z prezentowanymi danymi zachowania, które w największym stopniu kojarzą się z przemocą to przede wszystkim: przezywanie, obrażanie, krytykowanie dziecka – 84,0% wskazań, grożenie pobiciem – 78,7% wskazań, zmuszanie żony/męża/partnera do zachowań seksualnych – 68,0%, uderzenie kogoś w policzek – 58,0%, pokazywanie innym osobom lub

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2022 – 2024

pokazywanie rozpowszechnianie np. w Internecie filmów lub zdjęć bez ich zgody– 46,7% oraz wyśmiewanie cudzych poglądów– 40,8% wskazań. Pozostałe odpowiedzi przedstawiono w tabeli.

Tabela 18. Które zachowania, kojarzą się z Pani/Panu z przemocą?

Zachowania	%
Przezywanie, obrażanie, krytykowanie dziecka	84,0%
Grożenie pobiciem	78,7%
Zmuszanie żony/męża/partnera do zachowań seksualnych	68,0%
Uderzenie kogoś w policzek	58,0%
Pokazywanie innym osobom lub rozpowszechnianie np. w Internecie filmów lub zdjęć bez ich zgody	46,7%
Wyśmiewanie cudzych poglądów	40,8%
Zmuszanie do palenia papierosów, picia alkoholu, zażywania narkotyków	40,2%
Wynoszenie z domu wspólnej własności	32,5%
Zaciąganie kredytów obciążających	30,2%
Wspólny budżet bez porozumienia z partnerem	18,9%

IV.10. Doświadczenie przemocy.

Najczęstszą formą przemocy, której doświadczyły badane osoby jest psychiczna forma przemocy. Takiego rodzaju przemocy doświadczyło – 39,1% osób. Takie wyniki obrazują skalę przemocy psychicznej, której doświadczają badani mieszkańcy. Problem przemocy psychicznej jest więc ważnym problemem, który wymaga podjęcia określonych działań profilaktycznych. Z przemocą fizyczną spotkało się 17,2% ankietowanych. Różnych form przemocy ekonomicznej (naruszenie własności) doświadczyło 5,3% badanych. Innych formy przemocy takich jak: przemoc seksualna (naruszenie intymności) oraz zaniedbania doświadczyło odpowiednio 3,0% oraz 1,2% respondentów gminy Staszów. Tytułem uzupełnienia należy zwrócić uwagę, iż ponad połowa osób biorących udział w badaniach - 56,8% nie doświadczyła żadnej formy przemocy.

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2022 – 2024

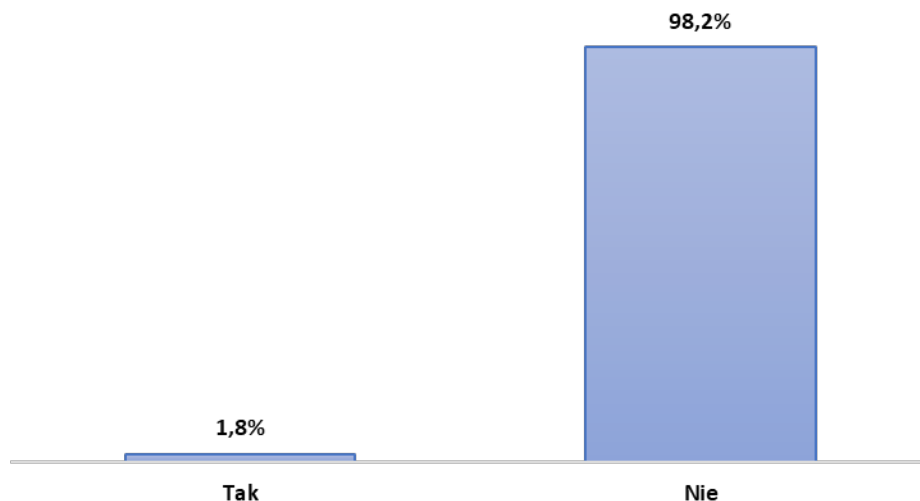
Rysunek 16. Czy doświadczył(a) Pani/Pan kiedykolwiek przemocy?

IV.11. Stereotypy na temat przemocy.

Poniżej przedstawiono odpowiedzi respondentów na pytanie, których celem było zweryfikowanie pewnych stereotypów związanych z występowaniem przemocy w rodzinie. Przedstawione poniżej dane pokazują pozytywny obraz tego, jak owa przemoc jest postrzegana. Zdecydowana większość badanych – 98,2% nie zgadza się ze stwierdzeniami wskazującymi na to, że przemoc to prywatny problem samej rodziny, który powinien być rozwiązywany wyłącznie w czterech ścianach, bez udziału osób z zewnątrz, a ofiary przemocy same są sobie winne. Tylko 1,8% ankietowanych uważa, że przemoc w rodzinie to prywatna sprawa każdej rodziny.

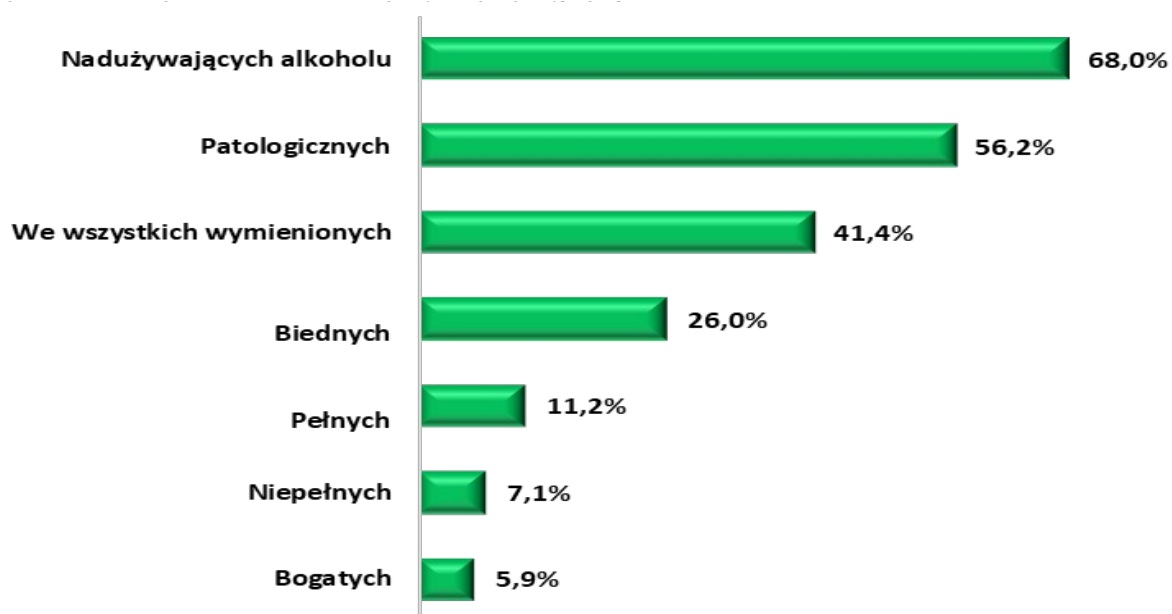
Rysunek 17. Czy Pana/Pani zdaniem przemoc w rodzinie to sprawa prywatna, nikt nie powinien się wtrącać?

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2022 – 2024

Kolejnym elementem związanym z weryfikacją pewnych stereotypów związanych z występowaniem przemocy, była typologia rodzin, w których najczęściej dochodzi do przemocy. Odpowiedzi biorących udział w badaniach wskazują na brak stereotypowego podejścia związanego z tym, że do przemocy dochodzi tylko w rodzinach dysfunkcyjnych czy biednych. Potwierdziła się wcześniejsza opinia uczestników badania, zgodnie z którą alkohol jest jedną z głównych przyczyn pojawiania się zjawiska przemocy. Zdaniem 68,0% respondentów przemoc występuje w rodzinach nadużywających alkoholu. Duży odsetek ankietowanych uważa, że przemoc występować może w każdej rodzinie, w tym także w zamożniejszych rodzinach.

Rysunek 18. W jakich rodzinach najczęściej występuje przemoc?

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2022 – 2024

V. Analiza SWOT problemów społecznych Gminy Staszów.

Analiza SWOT jest użyteczną i coraz powszechniej stosowaną metodą przy określaniu priorytetów rozwojowych w pracach nad strategią. Opracowanie analizy SWOT jest istotnym etapem procesu planowania strategicznego. Stanowi punkt wyjściowy dla określenia celów strategicznych oraz projektów socjalnych. Przedstawione poniżej czynniki obejmują mocne i słabe strony, a także szanse i zagrożenia w obszarze wsparcia rodziny na terenie gminy Staszów.

Tabela 19. Analiza SWOT w obszarze wsparcia rodziny na terenie gminy Staszów.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none">✓ Współpraca z samorządem gminnym w zakresie wspierania rodziny na terenie gminy Staszów.✓ Działania oparte na diagnozach sytuacji mieszkańców.✓ Zasoby instytucjonalne w zakresie wspierania dzieci i młodzieży na terenie gminy Staszów. Rozbudowana baza oświatowa (żłobki, kluby dziecięce, przedszkola, szkoły, świetlice szkolne).✓ Rozbudowana infrastruktura społeczna na terenie gminy Staszów m.in.: instytucje działające w obszarze wspierania rodziny, stowarzyszenia i organizacje pozarządowe działające na rzecz wsparcia rodziny min. Stowarzyszenie „Pro Civitas”.✓ Współpraca pomiędzy instytucjami działającymi w obszarze rodziny.✓ Duże doświadczenie lokalnych instytucji w pracy z rodzinami przeżywającymi trudności opiekuńczo wychowawcze, realizacja licznych działań	<ul style="list-style-type: none">✓ Izolacja społeczna członków rodzin, będąca efektem pandemii Covid-19.✓ Zmiany modelu życia – rozbijanie więzi rodzinnych i społecznych.✓ Bezradność rodzin w rozwiązywaniu własnych problemów.✓ Ubóstwo utrudniające niektórym mieszkańcom egzystencje i zaspokajanie podstawowych potrzeb życiowych.✓ Niewystarczająca oferta pozaszkolna dla dzieci i młodzieży.✓ Niewystarczająca liczba klubów i miejsc spotkań dla młodzieży.✓ Słabo rozwinięta sieć organizacji działających w sferze pomocy społecznej.✓ Mała liczba organizacji działających na rzecz osób niepełnosprawnych i ubogich.✓ Zbyt niska aktywność mieszkańców wsi uniemożliwiająca realizację wszystkich programów.✓ Brak na terenie gminy Staszów grup

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2022 – 2024

<p>ukierunkowanych na wsparcie rodziny.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Wykwalifikowana kadra pedagogiczna, ✓ Rozbudowana oferta pomocy socjalnej skierowanej do dzieci i młodzieży na terenie gminy Staszów (stypendia, posiłki w szkole), ✓ Wykwalifikowana kadra Ośrodka Pomocy Społecznej w Staszowie. ✓ Bardzo dobra znajomość środowiska lokalnego przez pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej w Staszowie. ✓ Świadczenia i programy realizowane przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Staszowie. ✓ Dysponowanie specjalistyczną kadrami świadczącą pomoc na rzecz rodziny. ✓ Doświadczenie w pozyskiwaniu dodatkowych środków finansowych, ✓ Realizacja programów profilaktycznych przez różne podmioty, ✓ Funkcjonowanie Placówki Wsparcia Dziennego Świetlicy- „Jutrzenka”, ✓ Karta Dużej Rodziny, ✓ Program 500+, Program „Dobry start”, Ustawa „Za życiem”, ✓ Funkcjonowanie Punktu Przeciwdziałania Przemocy i Przystępstw w Rodzinie, ✓ Funkcjonowanie Zespołu ds. Interdyscyplinarnego Przeciwdziałania Przemocy w rodzinie, ✓ Funkcjonowanie Interdyscyplinarnych Zespołów Asysty Rodzinnej, ✓ Wypracowany system współpracy 	<p>samopomocowych.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Brak rodzin wspierających na terenie gminy Staszów. ✓ Brak rodzin pomocowych na terenie gminy Staszów. ✓ Niska motywacja i zaangażowanie rodzin w zakresie współpracy w obszarze poprawy pełnienia funkcji rodzicielskich. ✓ Niska aktywność społeczności lokalnej w zakresie podejmowania odpowiednich działań ukierunkowanych na wspieranie rodzin mających problemy opiekuńczo-wychowawcze. ✓ Brak u części rodziców umiejętności pełnienia funkcji opiekuńczo-wychowawczych wobec dzieci, ✓ Bezradność części rodziców w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, ✓ Wyuczona bezradność i roszczeniowość – negatywne wzorce pokoleniowe, ✓ Uzależnienie części mieszkańców gminy Staszów od pomocy instytucjonalnej. ✓ Zbyt duże obciążenie kadry terapeutycznej działających w lokalnych instytucjach, niewystarczający zasób lekarzy psychiatrów dziecięcych oraz terapeutów. ✓ Brak gotowości wielu rodzin do zmiany negatywnego stylu życia, nieprawidłowych wzorców zachowań, wzorców pokoleniowych. ✓ Niewystarczające zaangażowanie i częsty brak współpracy ze strony rodzin
---	---

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2022 – 2024

<p>międzyinstytucjonalnej w związku z działaniami Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych, o których mowa w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz w związku z działaniami Zespołu ds. Asysty Rodzinnej, o którym mowa w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych - zatrudnienie dwóch asystentów rodziny. ✓ Systematyczne podnoszenie kompetencji zawodowych przez specjalistów realizujących ✓ działania na rzecz wspierania rodziny ✓ Dostępność usług opiekuńczych i specjalistycznych świadczonych dla osób tego wymagających, ✓ Pomoc państwa w zakresie dożywiania, ✓ Poszerzająca się baza podmiotów świadczących poradnictwo na rzecz rodziny. 	<p>objętych wsparciem asystentów.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Małe zainteresowanie rodzin korzystaniem z pomocy specjalistycznej. ✓ Negatywne postawy wobec korzystania z pomocy instytucjonalnej. ✓ Niewystarczające środki finansowe przeznaczone na zajęcia pozalekcyjne oraz organizację czasu wolnego dla dzieci. ✓ Zbyt długi czas oczekiwania na poradnictwo specjalistyczne. ✓ Brak nowych lokali mieszkalnych i mała liczba lokali socjalnych. ✓ Brak programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Zmiana świadomości społecznej w kwestii postrzegania rodzin dysfunkcyjnych. ✓ Wzrost świadomości wśród mieszkańców gminy Staszów na temat roli i funkcji rodziny. ✓ Prężnie działające władze lokalne w 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Roszczeniowe postawy klientów pomocy społecznej. ✓ Zmiany modelu życia – rozbijanie więzi rodzinnych i społecznych. ✓ Bezradność rodzin w rozwiązywaniu własnych problemów. ✓ Trudności we wczesnym zdiagnozowaniu

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2022 – 2024

<p>gminie Staszów.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Wykorzystanie potencjału i zasobów organizacji pozarządowych i potencjału intelektualnego mieszkańców gminy Staszów. ✓ Współpraca pomiędzy instytucjami i organizacjami w sprawach dotyczących pomocy rodzinie. ✓ Rozwój edukacji ponadpodstawowej na terenie gminy. ✓ Wzrost świadomości społeczeństwa w zakresie problemów społecznych i zaangażowanie w ich rozwiązywanie. ✓ Bogata oferta szkoleń i innych możliwości dotyczących podnoszenia kwalifikacji przez profesjonalistów zajmujących się problemami rodziny, ✓ Możliwość pozyskiwania środków zewnętrznych na wsparcie rodzin i podejmowanie innowacyjnych działań na ich rzecz. ✓ Ogólnopolskie kampanie medialne na rzecz dziecka i rodziny, ✓ Aktywność organizacji pozarządowych w obszarze pomocy na rzecz rodzin i dzieci. ✓ Kontynuowanie usług świadczonych przez asystentów rodzin (pomoc rodzinom przeżywającym trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych), ✓ Funkcjonowanie Zespołu ds. Asysty Rodzinnej w strukturze OPS, który realizuje wsparcie dla rodzin 	<p>rodzin przeżywających trudności opiekuńczo -wychowawcze</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Mała skala zaangażowania rodzin w realizowane działania, trudności w rekrutacji rodzin do współpracy w ramach realizowanych projektów. ✓ Osłabienie tradycyjnych więzi rodzinnych ✓ Wzrastająca liczba rodzin wieloprotblemowych. ✓ Niskie zainteresowanie ze strony rodzin dodatkowymi ofertami pomocowymi. ✓ Ograniczanie wysokości środków finansowych przeznaczonych z budżetu centralnego na pomoc społeczną. ✓ Konieczność obsługi dodatkowych zadań przez OPS bez zwiększenia zatrudnienia. ✓ Zbyt duża liczba rodzin przypadająca na jednego pracownika socjalnego, co uniemożliwia efektywną opiekę nad rodzinami. ✓ Trudność w diagnozowaniu problemu uzależnień wśród młodzieży. ✓ Niedostateczne środki finansowe na oświatę. ✓ Emigracja zarobkowa i migracja na inne tereny oraz niekorzystne zmiany demograficzne – starzenie się społeczeństwa. ✓ Zmiany legislacyjne ograniczające ✓ Niezadowalający poziom współpracy pomiędzy szkołą a rodziną. ✓ Niedostateczna oferta spędzania czasu
---	---

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2022 – 2024

<p>przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze, a także wspiera działania asystenta rodziny oraz pracowników socjalnych w świadczeniu pracy socjalnej na rzecz rodzin.</p> <ul style="list-style-type: none">✓ Edukacja społeczna, rozwój oferty działań na skierowanych do rodziców, mających na celu rozwój umiejętności społecznych rodziców oraz umiejętności wychowawczych.✓ Rozwój zdalnych form wsparcia.✓ Zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży.	<p>wolnego przez dzieci i młodzież.</p> <ul style="list-style-type: none">✓ Postępujące starzenie się społeczeństwa, choroby cywilizacyjne.✓ Zwiększenie skali problemu przemocy w stosunku do dzieci.✓ Ryzyko zaburzeń psychicznych i zachowań suicydalnych wśród dzieci i młodzieży.✓ Zwiększenie się liczby dzieci i młodzieży, podejmujących zachowania ryzykowne.✓ Poczucie braku bezpieczeństwa (szczególnie związane z sytuacją pandemii Covid-19)✓ Konieczność pozostawania w izolacji w związku z pandemią Covid-19 i związane z tym utrudnienia w niesieniu skutecznego wsparcia✓ Wzrost problemów emocjonalnych związanych z koniecznością utrzymywania dystansu społecznego (np. zanik więzi międzyludzkich, zaburzenia lękowe, alienacja)
--	--

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2022 – 2024

VI. Cele Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2022 – 2024

Cel strategiczny Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2022 – 2024:

Celem strategicznym Programu jest:

Wszechstronny rozwój systemu wsparcia na rzecz rodzin na terenie gminy Staszów, które zagrożone są lub przeżywają trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczej

Realizacja celu strategicznego będzie dokonywana poprzez realizację 4 celów operacyjnych:

1. Zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych wymagających interwencji oraz rozwiązywanie już istniejących.
2. Zapewnienie rodzinom i dzieciom poczucia bezpieczeństwa socjalnego.
3. Podnoszenie jakości oraz efektywności usług ukierunkowanych na rzecz wspierania rodziny.
4. Zapewnienie pobytu w pieczy zastępczej oraz objęcie opieką dziecka znajdującego się poza rodziną biologiczną.

Cel operacyjny 1: Zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych wymagających interwencji oraz rozwiązywanie już istniejących.				
Lp.	Działania	Okres realizacji	Wskaźniki	Realizatorzy
1.1	Wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej - poprzez asystenta rodziny.	2022-2024	* Liczba asystentów rodziny pracujących na rzecz rodzin, * Liczba rodzin, którym przydzielono asystenta rodziny, w tym: na wniosek sądu, na wniosek pracownika socjalnego.	Ośrodek Pomocy Społecznej.
1.2	Wspieranie kobiet w ciąży i rodzin zgodnie z ustawą „Za życiem” poprzez asystenta rodziny	2022-2024	* Liczba dzieci, * Liczba rodzin.	Ośrodek Pomocy Społecznej.
1.3	Finansowanie szkoleń w zakresie podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny.	2022-2024	* Liczba szkoleń, * Liczba przeszkolonych asystentów rodziny.	Ośrodek Pomocy Społecznej, Gmina.
1.4	Finansowanie Placówki Wsparcia Dziennego-Świetlicy „Jutrzenka”.	2022-2024	* Liczba działających placówek, * Liczba dzieci objętych opieką przez placówki.	Gmina.

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2022 – 2024

1.5	Zapewnienie dostępności, konsultacji, poradnictwa specjalistycznego oraz informowanie o miejscach pomocy.	2022-2024	* Liczba i rodzaj miejsc poradnictwa, * Liczba osób, które skorzystały z konsultacji, poradnictwa specjalistycznego.	Ośrodek Pomocy Społecznej, Publiczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Punkt Pomocy Ofiarom Przemocy i Przestępstw w Rodzinie,
1.6	Monitorowanie środowisk zagrożonych uzależnieniem, motywowanie do podjęcia terapii przez rodziców dzieci ze środowisk zagrożonych i monitorowanie ich terapii.	2022-2024	* Liczba środowisk objętych monitorowaniem.	Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Policja, Zespół Interdyscyplinarny.
1.7	Organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających.	2022-2024	* Liczba rodzin wspierających.	Ośrodek Pomocy Społecznej, Organizacje pozarządowe.
1.8	Organizowanie wypoczynku dla dzieci i młodzieży.	2022-2024	* Liczba dzieci wyjeżdżających na kolonie letnie.	Gmina, Ośrodek Pomocy Społecznej, Organizacje pozarządowe.
1.9	Rozwój wolontariatu.	2022-2024	* Liczba wolontariuszy.	Gmina, Organizacje pozarządowe.
1.10	Rozwijanie aktywnych form integracji społecznej wśród osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz upowszechnianie aktywnej integracji.	2022-2024	* Liczba uczestników projektu.	Ośrodek Pomocy Społecznej
1.11	Monitorowanie środowisk, w których dzieci zagrożone są umieszczeniem w pieczy zastępczej.	2022-2024	* Liczba środowisk, * Liczba dzieci.	Ośrodek Pomocy Społecznej, Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej
1.12	Objęcie rodzin wielodzietnych programem zniżek w ramach „Ogólnopolskiej Karty Dużej Rodziny”	2022-2024	* Liczba wydanych kart, * Liczba rodziców, * Liczba dzieci.	Ośrodek Pomocy Społecznej.
1.13	Zorganizowanie terapii rodzinnych, terapii małżeńskich.	2022-2024	* Liczba rodzin skierowanych na terapię.	Publiczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna,

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2022 – 2024

Cel operacyjny 2: Zapewnienie rodzinom i dzieciom poczucia bezpieczeństwa socjalnego.				
Lp.	Działania	Okres realizacji	Wskaźniki	Realizatorzy
2.1	Udzielanie rodzinom będącym w trudnej sytuacji życiowej pomocy finansowej i rzeczowej.	2022-2024	* Liczba rodzin: - objęta pomocą społeczną, - korzystających ze świadczeń rodzinnych, funduszu alimentacyjnego.	Ośrodek Pomocy Społecznej
2.2	Zapewnienie dzieciom i młodzieży pomocy w postaci posiłków, w tym w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu”.	2022-2024	* Liczba rodzin, dzieci i osób dorosłych korzystających z posiłków w programie i poza programem.	Ośrodek Pomocy Społecznej
2.3	Udzielanie dzieciom i młodzieży stypendium o charakterze socjalnym oraz naukowym.	2022-2024	* Liczba osób, objętych wsparciem stypendialnym w tym: socjalnym, naukowym, szkolnym sportowym.	Gmina
2.4	Zapewnienie poradnictwa rodzinnego: psychologicznego, pedagogicznego w zakresie uzależnień, terapii indywidualnej, terapii grupowej, terapii rodzinnej dla rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze.	2022-2024	* Liczba osób korzystających z poradnictwa, * Liczba udzielonych porad, * Liczba podmiotów udzielających wsparcia.	Ośrodek Pomocy Społecznej Punkt Konsultacyjny Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
2.5	Pomoc w formie usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych dla rodzin z dziećmi.	2022-2024	* Liczba rodzin z dziećmi objętych wsparciem.	Ośrodek Pomocy Społecznej
2.6	Poradnictwo i praca socjalna na rzecz rodzin z dziećmi świadczona przez pracowników OPS.	2022-2024	* Liczba rodzin objętych wsparciem	Ośrodek Pomocy Społecznej

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2022 – 2024

Cel operacyjny 3: Podnoszenie jakości oraz efektywności usług ukierunkowanych na rzecz wspierania rodziny.				
Lp.	Działania	Okres realizacji	Wskaźniki	Realizatorzy
3.1	Szkolenia dla członków Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego.	2022-2024	* Liczba zorganizowanych szkoleń. * Liczba osób biorących udział w szkoleniu.	Ośrodek Pomocy Społecznej
3.2	Zapewnienie dostępu do szkoleń i superwizji dla asystenta rodziny.	2022-2024	* Liczba zorganizowanych szkoleń i superwizji.	Ośrodek Pomocy Społecznej
3.3	Zapewnienie dostępu do szkoleń i superwizji dla pracowników placówki	2022-2024	* Liczba zorganizowanych szkoleń i superwizji. * Liczba osób biorących udział w szkoleniach i superwizjach.	Ośrodek Pomocy Społecznej
3.4	Prowadzenie pracy socjalnej i monitorowanie sytuacji dzieci w rodzinach zagrożonych.	2022-2024	* Liczba rodzin z dziećmi objętych pomocą społeczną.	Ośrodek Pomocy Społecznej
3.5	Udzielanie informacji o instytucjach świadczących pomoc na rzecz rodziny, informowanie o możliwościach i perspektywach poprawy swojej sytuacji.	2022-2024	* Liczba udzielonych informacji.	Ośrodek Pomocy Społecznej Zespół Interdyscyplinarny Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Placówki oświatowe
3.6	Współpraca z organizacjami pozarządowymi i kościelnymi oraz instytucjami zajmującymi się pomocą dziecku i rodzinie.	2022-2024	* Liczba instytucji i organizacji pracujących na rzecz dziecka i rodziny.	Ośrodek Pomocy Społecznej Gmina Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
3.7	Realizowanie przez placówki oświatowe programów profilaktycznych wspierających wychowanie dzieci i młodzieży oraz programów edukacyjno-wychowawczych przeciwdziałających dysfunkcjom społecznym	2022-2024	* Liczba programów i Liczba dzieci objętych programami.	Placówki Oświatowe Ośrodek Pomocy Społecznej

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2022 – 2024

Cel operacyjny 4: Zapewnienie pobytu w pieczy zastępczej oraz objęcie opieką dziecka znajdującego się poza rodziną biologiczną.				
Lp.	Działania	Okres realizacji	Wskaźniki	Realizatorzy
4.1	Monitorowanie i ocena sytuacji opiekuńczo-wychowawczej dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej.	2022-2024	* Liczba spotkań w zespole ds. ocen sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej.	Ośrodek Pomocy Społecznej
4.2	Podjęcie współpracy z podmiotami działającymi na rzecz powrotu dziecka z pieczy zastępczej do rodziny biologicznej.	2022-2024	* Liczba dzieci powracających do rodzin biologicznych. * Liczba spotkań zespołów ds. oceny sytuacji dziecka.	Ośrodek Pomocy Społecznej Placówki opiekuńczo-wychowawcze Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
4.3	Współfinansowanie pobytu dzieci umieszczonych w instytucjonalnej pieczy zastępczej.	2022-2024	* Wysokość poniesionych nakładów finansowych. * Liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej.	Gmina Ośrodek Pomocy Społecznej Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

VI.1. Adresaci Programu.

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2022 – 2024 skierowany jest do rodzin mieszkających na terenie gminy Staszów. Do realizacji celów Programu przyjęto definicję rodziny, która została wskazana w art. 6 pkt 14 ustawy o pomocy społecznej określającym rodzinę, jako „osoby spokrewnione lub niespokrewnione pozostające w faktycznym związku, wspólnie zamieszkujące i gospodarujące”. Adresatami niniejszego Programu są przede wszystkim rodziny wychowujące dzieci, a w szczególności rodzin przeżywających trudności w odpowiednim wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, rodzin o trudnej sytuacji materialno-bytowej, rodzin zagrożonych ubóstwem, rodzin dotkniętych przemocą oraz rodzin, którym została ograniczona lub odebrana władza rodzicielska poprzez umieszczenie dzieci w pieczy zastępczej.

VI.2. Partnerzy w realizacji Programu.

Zadania Programu realizowane będą przez instytucje i organizacje go tworzące tj.:

- ✓ Ośrodek Pomocy Społecznej w Staszowie,
- ✓ Zespół Interdyscyplinarny ds. Przemocy w Rodzinie,
- ✓ Urząd Miasta i Gminy w Staszowie,
- ✓ Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Staszowie,

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2022 – 2024

- ✓ Komendę Powiatową Policji w Staszowie,
- ✓ Sąd Rejonowy w Staszowie - Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej,
- ✓ Publiczną Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną w Staszowie,
- ✓ Placówki oświatowe na terenie gminy Staszów,
- ✓ Powiatowy Urząd Pracy w Staszowie,
- ✓ Staszowski Ośrodek Kultury w Staszowie,
- ✓ Centrum Psychoterapii PROMEDIC,
- ✓ Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Staszowie,
- ✓ Ośrodek Sportu i Rekreacji w Staszowie,
- ✓ Placówkę Wsparcia Dziennego Świetlicę „Jutrzenka” w Staszowie,
- ✓ Organizacje pozarządowe.

VI.3. Finansowanie Programu

Źródłem finansowania zadań *Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2022- 2024* w gminie Staszów będą:

- 1) środki własne z budżetu gminy;
- 2) środki finansowe poszczególnych podmiotów odpowiedzialnych za realizację zadań określonych w programie;
- 3) środki pozabudżetowe pozyskane na zadania związane z realizacją Programu: dotacje celowe z budżetu państwa, dotacje na realizację rządowych programów wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz inne środki zewnętrzne, np. środki unijne.

VI.4. Monitorowanie Programu.

Koordynatorem Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2022-2024 w gminie Staszów jest Ośrodek Pomocy Społecznej w Staszowie. Monitorowanie realizacji Programu odbywać się będzie w oparciu o sprawozdawczość podmiotów zaangażowanych w jego realizację. Sprawozdania z realizacji Programu, podmioty składają do dnia 31 stycznia każdego roku do Ośrodka Pomocy Społecznej w Staszowie.

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2022 – 2024

VI.5. Sprawozdawczość Programu.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Staszowie do dnia 31marca każdego roku przedłoży Burmistrzowi Miasta i Gminy Staszów sprawozdanie z realizacji programu. Dodatkowo sporządzane będą sprawozdania rzeczowo – finansowe z zakresu wspierania rodziny, które zostaną przekazane wojewodzie w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 187 ust. 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2022 – 2024

Spis rysunków:

Rysunek 1. Położenie Gminy Staszów.....	10
Rysunek 2. Liczba mieszkańców gminy Staszów na przestrzeni lat 1995 – 2020 r. (opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Staszowie).....	10
Rysunek 3. Przyrost naturalny w gminie Staszów w latach 2010 – 2020. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS).....	12
Rysunek 4. Wskaźnik obciążenia demograficznego (ludność osób w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym) w gminie Staszów w latach 2010-2020. (Opracowanie własne na podstawie danych GUS).....	13
Rysunek 5. Problemy społeczne dotyczące rodziny z dziećmi na terenie gminy Staszów.....	37
Rysunek 6. Jak Pani/Pan ocenia działania na rzecz rodzin z dziećmi, realizowane na terenie gminy Staszów?.....	38
Rysunek 7. Problemy społeczne dotyczące dzieci i młodzieży na terenie gminy Staszów.....	39
Rysunek 8. Jak Pani/Pan ocenia adresowane do dzieci i młodzieży działania profilaktyczne i edukacyjne, realizowane na terenie gminy Staszów?.....	40
Rysunek 9. Jak Pan/Pani uważa, czy zjawisko przemocy w rodzinie jest zjawiskiem powszechnie występującym w gminie Staszów?.....	40
Rysunek 10. Osoby stosujące przemoc w rodzinie w gminie Staszów.....	41
Rysunek 11. Jakie wg Pani/Pana zachowania stosują najczęściej sprawcy przemocy wobec swoich bliskich?.....	42
Rysunek 12. Osoby doświadczające przemocy w rodzinie w gminie Staszów.....	42
Rysunek 13. W jakiej sytuacji / w jakim miejscu Pani zdaniem najczęściej dochodzi do stosowania przemocy psychicznej i fizycznej?.....	43
Rysunek 14. Okoliczności sprzyjające wystąpieniu przemocy w rodzinie.....	45
Rysunek 15. Jakże Pani/Pana formy przemocy w rodzinie są najbardziej powszechne?.....	46
Rysunek 16. Czy doświadczył(a) Pani/Pan kiedykolwiek przemocy?.....	47
Rysunek 17. Czy Pana/Pani zdaniem przemoc w rodzinie to sprawa prywatna, nikt nie powinien się wtrącać?.....	48
Rysunek 18. W jakich rodzinach najczęściej występuje przemoc?.....	48

Spis tabel:

Tabela 1. Ludność gminy Staszów oraz województwa świętokrzyskiego według kategorii na koniec 2020 roku. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS).....	12
Tabela 2. Saldo migracji wewnętrznych w gminie Staszów w latach 2016 – 2020. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS).....	13
Tabela 3. Saldo migracji zagranicznych w gminie Staszów w latach 2016 – 2020. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS).....	14
Tabela 4. Wybrane formy pomocy udzielanej w latach 2019-2021.....	17
Tabela 5. Rodziny/osoby korzystające z pomocy w latach 2019-2021 ze względu na losowość.....	19
Tabela 6. Praca socjalna w latach 2019-2021.....	21

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2022 – 2024

<i>Tabela 7. Struktura rodzin objętych pomocą społeczną w latach 2019-2021.....</i>	<i>21</i>
<i>Tabela 8. Korzystanie z form wsparcia w latach 2019-2021.....</i>	<i>22</i>
<i>Tabela 9. Czas pracy asystenta z rodzinami w latach 2019-2021.....</i>	<i>24</i>
<i>Tabela 10. Przestanki zakończenia pracy asystenta w rodzinie w latach 2019-2021.....</i>	<i>25</i>
<i>Tabela 11. Dzieci z terenu gminy Staszów przebywające w pieczy zastępczej w latach 2019-2021..</i>	<i>26</i>
<i>Tabela 12. Wydatki gminy związane z pobytem dziecka w pieczy zastępczej w latach 2019-2021.....</i>	<i>26</i>
<i>Tabela 13. Skala zjawiska przemocy w rodzinie w Gminie Staszów w latach 2019-2021.....</i>	<i>28</i>
<i>Tabela 14. Wykaz przedszkoli wraz z liczbą podopiecznych.....</i>	<i>32</i>
<i>Tabela 15. Liczba uczniów w szkołach podstawowych na terenie gminy Staszów z podziałem na klasy.</i>	<i>33</i>
<i>Tabela 16. Skala występowania poszczególnych problemów społecznych w gminie Staszów.....</i>	<i>35</i>
<i>Tabela 17. Osoby, rodziny, grupy mieszkańców gminy Staszów są najbardziej Pani/Pana zdaniem zagrożone marginalizacją i wykluczeniem społecznym? Ocena w skali od 1 do 5 gdzie 1 to najniższa ocena, natomiast 5 najwyższa ocena.....</i>	<i>36</i>
<i>Tabela 18. Które zachowania, kojarzą się z Pani/Panu z przemocą?.....</i>	<i>46</i>
<i>Tabela 19. Analiza SWOT w obszarze wsparcia rodziny na terenie gminy Staszów.....</i>	<i>49</i>

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 176 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny oraz zgodnie z art 179 ust. 2 tej samej ustawy rada gminy, biorąc pod uwagę potrzeby zawarte w rocznym sprawozdaniu z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny, uchwała gminny program wspierania rodziny. Gminny Program Wspierania Rodziny w gminie Staszów na lata 2022-2024 został przygotowany jako jeden z etapów realizacji postanowień ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Program przedstawia kierunki działań zmierzających do tworzenia warunków dla rozwoju rodziny i opieki nad dziećmi, a szczególnie tych rodzin, które znajdują się w trudnej sytuacji życiowej. Celem programu, po uwzględnieniu realizacji Programów w poprzednich latach, jest ukazanie możliwości rozwojowych rodziny i jej zdolności do przezwyciężenia braków poprzez wspieranie i poprawę jej funkcjonowania przy współpracy samorządu, organizacji i instytucji zajmujących się rodziną. W związku z powyższym podjęcie niniejszej uchwały uważa się za zasadne.-

Przewodniczący Rady Miejskiej w Staszowie

Ireneusz Kwiecjasz